

Föreskrifter och anvisningar 2/2023

Förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Dnr

FIVA 23/01.00/2021

Utfärdade

22.5.2023

Gäller från

26.6.2023

Upplysningar

Digitalisering och
analys/Bekämpning av penningtvätt

FINANSINSPEKTIONEN

telefon 09 183 51
foramn.efternamn@fiva.fi
finansinspektionen.fi

Den juridiska karaktären av föreskrifter och anvisningar

Föreskrifter

I Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar presenteras föreskrifterna under rubriken "Föreskrift". Föreskrifterna är bindande rättsregler, som måste följas.

Finansinspektionen meddelar föreskrifter endast med stöd av och inom ramen för rättsliga bestämmelser som ger Finansinspektionen behörighet att ge ut föreskrifter.

Anvisningar

I Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar presenteras under rubriken "Anvisning" Finansinspektionens tolkningar av innehållet i lagar eller andra bindande bestämmelser.

Under denna rubrik presenteras också rekommendationer och andra verksamhetsanvisningar som inte är bindande. Vidare upptas här Finansinspektionens rekommendationer om hur internationella riktlinjer och rekommendationer ska följas.

Av formuleringen av anvisningen framgår när det är fråga om en tolkning och när det är fråga om en rekommendation eller annan verksamhetsanvisning. Formuleringen av anvisningarna och den juridiska karaktären av föreskrifterna och anvisningarna förklaras närmare på Finansinspektionens webbplats.

[Finansinspektionen.fi > Regelverk > Den juridiska karaktären av föreskrifter och anvisningar](#)

Innehåll

1	Tillämpningsområde	7
	1.1 Tillämpningsområde	7
	1.2 Definitioner	9
2	Regelverk och internationella rekommendationer	10
	2.1 Lagstiftning	10
	2.2 Europeiska unionens förordningar	10
	2.3 Europeiska unionens direktiv	11
	2.4 Finansinspektionens rätt att meddela föreskrifter	11
	2.5 Internationella rekommendationer	12
3	Syfte	13
4	Riskbedömning	14
	4.1 Allmänt	14
	4.2 Riskbedömningens syfte och innehåll	14
	4.3 Riskbedömningens metodologi och dokumentation	15
	4.4 Källor för riskbedömning och deras användning	17
5	Organisering av verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism	19
	5.1 Verksamhetsprinciper och förfaranden	19
	5.2 Ordnande av organisationen	21
	5.2.1 Försvarslinjer	21
	5.2.2 Ledningens uppgifter för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism	22

		4 (84)
5.2.2.1	Godkännande av verksamhetsprinciper och förfaranden	22
5.2.2.2	Ansvarig person för kontrollen som utses i ledningen	23
5.2.3	Regelefterlevnadsansvarig	24
5.2.4	Intern revision	25
5.3	Verksamhetsprinciper och förfaranden som hänför sig till de anställda	25
5.3.1	Bakgrundsutredningar om de anställda	25
5.3.2	Utbildning för anställda och anställdas kompetens	26
5.3.3	Skydd av de anställda	27
5.4	Rapportering av misstänkta överträdelser (<i>whistle blowing</i>)	27
5.5	Koncerners och andra finansiella sammanslutningars verksamhetsprinciper och förfaranden	28
6	Kundkännedom	30
6.1	Allmänt	30
6.2	Riskbaserad bedömning av kundförhållanden	30
6.3	Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet	32
6.3.1	Definitioner av kundidentifiering och kontroll	32
6.3.2	Kontroll av en fysisk persons identitet	34
6.3.3	Kontroll av juridiska personers identitet	35
6.3.4	En fysisk persons och ett dödsbos representant	37
6.3.5	Identifiering på distans	38
6.3.6	Särskilda identifieringsskyldigheter i anslutning till liv- och andra placeringsförsäkringar	40
6.4	Uppgifter för kundkännedom	42
6.4.1	Inhämtande av uppgifter om kunden	42

		5 (84)
6.4.2	Identifiering av verkliga förmånstagare och kontroll av identiteten	44
6.4.3	Bevarande och uppdatering av identifieringsuppgifter	48
6.5	Förenklade åtgärder för kundkännedom	50
6.5.1	Förenklat förfarande för kundkännedom	50
6.6	Skärpta åtgärder för kundkännedom	52
6.6.1	Skärpt förfarande för kundkännedom	52
6.6.2	Skärpta åtgärder för kundkännedom i fråga om personer i politiskt utsatt ställning	54
6.6.3	Skärpta åtgärder för kundkännedom i fråga om högriskstater utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	56
6.7	Korrespondentförbindelser	57
6.7.1	Avsnittets tillämpningsområde	57
6.7.2	Definition av korrespondentförbindelse och motpartskännedom	57
6.7.3	Korrespondentförbindelser med motparter inom EES	58
6.7.4	Korrespondentförbindelse med motparter utanför EES	59
6.7.5	Brevlådebanks	61
7	Fortlöpande uppföljning av kundförhållandet och utredningsskyldighet	62
7.1	Fortlöpande uppföljning	62
7.2	Utredningsskyldighet	64
8	Vägran att etablera kundförhållande, begränsning av tjänsterna och avslutande av kundförhållandet	67
8.1	Allmänt	67
8.2	Huvudprinciper för vägran att etablera kundförhållande, begränsning av tjänsterna och avslutande av kundförhållandet	67
8.3	Finansiell inkludering	69
8.4	Orsakerna till brister i uppgifterna för kundkännedom	69

8.5	Kundens svårigheter att verifiera sin identitet på nytt medan kundförhållandet består	69
9	Rapporteringsskyldighet till centralen för utredning av penningtvätt	72
9.1	Rapport om tvivelaktiga transaktioner	72
9.2	Tröskelvärdesrapport	73
9.3	Rapportens form och innehåll	74
9.4	Bevarande av uppgifter om tvivelaktiga transaktioner och tystnadsplikt i fråga om uppgifterna	74
10	Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkännedom för den rapporteringsskyldigas räkning och utläggning av uppgifter	76
10.1	Skillnaden mellan att anlita en tredje part och utläggning	76
10.2	Anlitande av tredje part	76
10.3	Anlitande av en tredje part som är etablerad i ett högrisk tredjeland i en koncern eller en annan finansiell sammanslutning	79
10.4	Utläggning på grund av avtalsförhållande	80
11	Rapportering till Finansinspektionen	82
11.1	Anvisningar för inlämnande av tillsynsuppgifter	82
11.2	Säkerställande av de rapporterade uppgifternas korrekthet	82
12	Upphävda föreskrifter och anvisningar	84

1 Tillämpningsområde

1.1 Tillämpningsområde

- (1) Dessa föreskrifter och anvisningar tillämpas på följande rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 2 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017) (nedan *penningtvättslagen*):
- 1) kreditinstitut och filialer till tredjeländers kreditinstitut enligt kreditinstitutslagen (610/2014)
 - 2) finansiella institut som hör till samma finansiella företagsgrupp som ett kreditinstitut enligt kreditinstitutslagen
 - 3) försäkringsbolag och specialföretag enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) när de bedriver verksamhet som hör till livförsäkringsklasser enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008)
 - 4) filialer till försäkringsbolag från tredjeland enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) när de bedriver verksamhet som hör till livförsäkringsklasser enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008)
 - 5) fondbolag enligt lagen om placeringsfonder (213/2019) och förvaringsinstitut som fått verksamhetstillstånd enligt den lagen
 - 6) värdepappersföretag och filialer till tredjelandsföretag enligt lagen om investeringstjänster (747/2012)
 - 7) filialer till utländska EES-värdepappersföretag enligt lagen om investeringstjänster
 - 8) värdepapperscentraler enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017), inklusive registreringsfonder och clearingfonder som de grundat
 - 9) sådana kontoförvaltare och sådana som kontoförvaltare auktoriserade sammanslutningars verksamhetsställen i Finland som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet
 - 10) betalningsinstitut enligt lagen om betalningsinstitut (297/2010)
 - 11) fysiska och juridiska personer enligt 7, 7 a och 7 b § i lagen om betalningsinstitut
 - 12) utländska betalningsinstitut enligt lagen om utländska betalningsinstituts verksamhet i Finland (298/2010), när de tillhandahåller betaltjänster i Finland via filial eller ombud
 - 13) sådana AIF-förvaltare som har auktoriserats enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014) och sådana förvaringsinstitut som har beviljats auktorisation enligt den lagen
 - 14) utländska AIF-fonders filialer i Finland enligt lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt registreringskyldiga AIF-förvaltare och utländska förvaringsinstituts filialer i Finland enligt den lagen
 - 15) försäkringsförmedlare enligt lagen om försäkringsdistribution (234/2018) samt utländska försäkringsförmedlares filialer i Finland till den del det är fråga om försäkringar som hör till livförsäkringsklasser enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008)

- 16) finländska kreditförmedlare och utländska kreditförmedlares filialer i Finland enligt lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom (852/2016).
- (2) Dessa föreskrifter och anvisningar tillämpas också på följande rapporteringsskyldiga som avses i 1 kap. 2 § i penningtvättslagen:
- 1) filialer till utländska sammanslutningar som motsvarar företag under tillsyn enligt stycke 1 punkt 1, 3, 4, 5, 6, 8, 10 och 13 och utländska sammanslutningar som motsvarar sådana företag under tillsyn, om sammanslutningen tillhandahåller tjänster i Finland via en representant utan att etablera filial
 - 2) försäkringsbolag och specialföretag enligt försäkringsbolagslagen (521/2008) när de bedriver annan verksamhet än sådan som hör till livförsäkringsklasser enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008)
 - 3) arbetspensionsförsäkringsbolag enligt lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997)
 - 4) filialer till försäkringsbolag från tredjeland enligt lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) när de bedriver annan verksamhet än sådan som hör till livförsäkringsklasser enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008)
 - 5) finländska centrala motparter enligt lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet
 - 6) sammanslutningar enligt artikel 27.2 i Europaparlamentets och rådet förordning (EU) 2017/2402 om ett allmänt ramverk för värdepapperisering och om inrättandet av ett särskilt ramverk för enkel, transparent och standardiserad värdepappersisering samt om ändring av direktiven 2009/65/EG, 2009/138/EG och 2011/61/EU och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 648/2012 som har beviljats verksamhetstillstånd enligt artikel 28 i den förordningen
 - 7) holdingföretag som har beviljats tillstånd för holdingföretagsverksamhet på det sätt som föreskrivs i 2 a kap. i kreditinstitutslagen
 - 8) godkända publiceringsarrangemang enligt artikel 2.1.34 och godkända rapporteringsmekanismer enligt artikel 2.1.36 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 600/2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 som har auktoriserats av Finansinspektionen och som Finansinspektionen med stöd av artikel 27b.1 andra stycket i den förordningen svarar för tillsynen över
 - 9) filialer till utländska sammanslutningar som motsvarar företag under tillsyn enligt punkt 2–8
 - 10) utländska sammanslutningar som motsvarar företag under tillsyn enligt punkt 2–8, om sammanslutningen tillhandahåller tjänster i Finland via en representant utan att etablera filial
 - 11) försäkringsföreningar enligt lagen om försäkringsföreningar (1250/1987)
 - 12) försäkringsförmedlare enligt lagen om försäkringsdistribution (234/2018) samt utländska försäkringsförmedlares filialer i Finland till den del det är fråga om andra försäkringar än sådana som hör till livförsäkringsklasser enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008) samt sidoverksamma försäkringsförmedlare och i Finland etablerade filialer till utländska försäkringsförmedlare och sidoverksamma försäkringsförmedlare

13) sådana tillhandahållare av virtuella valutor som avses i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019).

1.2 Definitioner

I dessa föreskrifter och anvisningar används följande definitioner:

- Med *kund* avses den som ett företag under tillsyn tillhandahåller produkter eller tjänster.
- Med *kundförhållande* avses ett avtalsförhållande med stöd av vilket ett företag under tillsyn tillhandahåller kunden tjänster och
 - som vid den tidpunkt då avtalsförhållandet inleds antas vara bestående eller bli bestående oberoende av avtalsförhållandets längd, eller
 - som blir bestående på grund av enskilda transaktioners frekvens, regelbundenhet eller längd eller på grund av andra omständigheter som är betydelsefulla enligt den rapporteringsskyldigas riskbaserade bedömning.
- Med *kundkännedom* avses de åtgärder för kundkännedom som föreskrivs i 3 kap. i penningtvättslagen och kundkännedom omfattar följande uppgifter:
 - kundidentifiering och kontroll av kundens identitet (inkl. identifiering av kundens representant och kontroll av dennes identitet och förvissande om företrädesrätten),
 - insamling av uppgifter om kunden för att känna kunden och kundens verksamhet (inkl. förpliktelser som gäller kännedom om verkliga förmånstagare), och
 - fortlöpande uppföljning av kundförhållandet, uppdatering av uppgifter för kundkännedom och utredningsskyldighet.
- Med *företag under tillsyn* avses sådana rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen som Finansinspektionen övervakar med stöd av 7 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i penningtvättslagen.
- Med *compliancefunktion* (nedan också *funktion för regelefterlevnad*) avses den organisationsdel hos ett företag under tillsyn vars uppgift är att övervaka att de lagstadgade kraven och interna anvisningarna iakttas, att bedöma om de åtgärder som vidtagits för att förhindra och avhjälpa brister som eventuellt förekommit i iakttagandet av bestämmelserna varit tillräckliga samt att ge ledningen och övriga anställda i företaget under tillsyn stöd och råd vid efterlevnaden av bestämmelser och interna anvisningar. Funktionen kan också utarbeta verksamhetsprinciper och processer för att förvissa sig om att de risker som är förenade med iakttagandet av kraven (s.k. *compliancerisker*) är under kontroll och att bestämmelserna iakttas.

2 Regelverk och internationella rekommendationer

2.1 Lagstiftning

Dessa föreskrifter och anvisningar har samband med följande lagar och förordningar:

- penningtvättslagen (444/2017)
- lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (503/208) (upphävd) (nedan även *den gamla penningtvättslagen*)
- lagen om centralen för utredning av penningtvätt (445/2017)
- lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019)
- lagen om tillhandahållare av virtuella valutor (572/2019)
- försäkringsbolagslagen (521/2008, nedan även *FBL*)
- lagen om Finansinspektionen (878/2008)
- kreditinstitutslagen (610/2014, nedan även *KIL*)
- lagen om investeringstjänster (747/2012)
- lagen om placeringsfonder (213/2019)
- lagen om betalningsinstitut (297/2010)
- lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014, nedan även *AIFML*)
- lagen om förmedlare av konsumentkrediter som har samband med bostadsegendom (852/2016)
- lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017)
- lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009, nedan även *autentiseringslagen*)
- konsumentskyddslagen (38/1978)
- kreditupplysningslagen (527/2007)
- lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker (599/2010)
- lagen om förmyndarverksamhet (442/1999)
- dataskyddslagen (1050/2018)
- säkerhetsutredningslagen (726/2014)
- straffregisterlagen (770/1993)
- Statsrådets förordning om betydande offentliga uppdrag som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (610/2019)
- Statsrådets förordning om åtgärder för kundkontroll och om riskfaktorer vid förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (929/2021)

2.2 Europeiska unionens förordningar

Dessa föreskrifter och anvisningar har samband med följande direkt tillämpliga EU-förordningar:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/847 av den 20 maj 2015 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och om upphävande av förordning (EG) nr 1781/2006 (nedan även *förordningen om betalaruppgifter*)
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 av den 31 januari 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med avseende på tekniska tillsynsstandarder som fastställer minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som kreditinstitut och finansiella institut ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa tredjeländer
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/1675 av den 14 juli 2016 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 genom identifiering av högriskredjeländer med strategiska brister¹
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (nedan även *dataskyddsförordningen*)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (nedan även *EBA-förordningen*)

2.3 Europeiska unionens direktiv

Dessa föreskrifter och anvisningar har samband med följande EU-direktiv:

- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och om ändring av direktiven 2009/138/EG och 2013/36/EU (nedan även *det femte penningtvättsdirektivet*)
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (nedan även *det fjärde penningtvättsdirektivet*)

2.4 Finansinspektionens rätt att meddela föreskrifter

Finansinspektionens rätt att meddela bindande föreskrifter bygger på följande bestämmelser:

- penningtvättslagen 9 kap. 6 §
- lagen om betalningsinstitut 39 § 4 mom.
- KIL 15 kap. 18 § 4 mom.
- lagen om tillhandahållare av virtuella valutor 13 § 4 mom.
- lagen om investeringstjänster 12 kap. 3 § 4 mom.
- AIFML 12 kap. 10 §

¹ Se förordningens gällande fastställda bilaga om högriskredjeländer.

- FBL 6 kap. 21 § 1 mom. 4 punkten
- lagen om placeringsfonder 26 kap. 15 § 4 mom.
- lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet 8 kap. 13 §
- lagen om en sammanslutning av inlåningsbanker 17 § 3 mom.

2.5 Internationella rekommendationer

Dessa föreskrifter och anvisningar har samband med följande riktlinjer och rekommendationer som Europeiska bankmyndigheten (EBA) har utfärdat:

- Riktlinjer enligt artiklarna 17 och 18.4 i direktiv (EU) 2015/849 för kundkännedom och de faktorer som kreditinstitut och finansiella institut bör beakta vid bedömning av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med enskilda affärsförbindelser och enstaka transaktioner (riktlinjer för riskfaktorer avseende penningtvätt och finansiering av terrorism) som upphäver och ersätter riktlinjerna JC/2017/37 (utfärdade 1.3.2021) (EBA/GL/2021/02, nedan även *EBA:s riktlinjer för riskfaktorer*), som finns tillgängliga på adressen [Finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)
- EBA:s riktlinjer för intern styrning (EBA/GL/2021/05), som finns tillgängliga på adressen [Finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)
- EBA:s riktlinjer för intern styrning enligt direktiv (EU) 2019/2034 (EBA/GL/2021/14), som finns tillgängliga på adressen [Finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)
- EBA:s riktlinjer för utkontraktering (EBA/GL/2019/02), som finns tillgängliga på adressen [Finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)
- EBA:s riktlinjer i enlighet med artikel 8 och kapitel VI i direktiv (EU) 2015/849 om riktlinjer och förfaranden för efterlevnadskontroll och rollen och ansvarsområdena för den regelefterlevnadsansvarige för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (EBA/GL/2022/05, nedan även *EBA:s riktlinjer för efterlevnadskontroll*), som finns tillgängliga på adressen [Finanssivalvonta.fi](https://www.finanssivalvonta.fi)

Dessa anvisningar har samband även med följande internationella riktlinjer och rekommendationer:

- The European Commission's Supranational risk assessment of the money laundering and terrorist financing risks affecting the Union (nedan även *överstatlig riskbedömning*) (publicerad 27.10.2022)
- Financial Action Task Force (nedan även *FATF*) Guidance on Digital ID (2020)
- International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation - the FATF Recommendations 2012 - amended June 2021

3 Syfte

- (1) Syftet med dessa föreskrifter och anvisningar är att meddela de företag som står under Finansinspektionens tillsyn tolkningar och rekommendationer för tillämpningen av bestämmelserna om förhindrade av penningtvätt och av finansiering av terrorism.
- (2) Syftet med dessa föreskrifter och anvisningar är dessutom att meddela företagen under tillsyn bindande föreskrifter i enlighet med rätten att meddela föreskrifter enligt avsnitt 2.4.
- (3) Syftet med dessa föreskrifter och anvisningar är att ge företagen under tillsyn anvisningar när de vidtar åtgärder för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism och på så vis förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och för finansiering av terrorism.
- (4) Strävan med dessa föreskrifter och anvisningar är att instruera företagen under tillsyn att utifrån en riskbaserad bedömning vidta proportionella åtgärder för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism till de delar som lagstiftningen inte erbjuder tillräckliga anvisningar. Strävan är dessutom att förenhetliga och effektivisera tillämpningen av bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism.
- (5) Syftet är också att tekniskt reformera och modernisera Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar på detta temaområde.

4 Riskbedömning

4.1 Allmänt

- (1) EBA har utfärdat riktlinjer för riskfaktorer (EBA/GL/2021/02), som tillämpas på företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1 stycke 1. Enligt artikel 16.3 i EBA-förordningen ska finansinstituten med alla tillgängliga medel söka följa EBA:s riktlinjer.

ANVISNING (stycke 2)

- (2) Finansinspektionen rekommenderar att även företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1 stycke 2 iakttar EBA:s riktlinjer för riskfaktorer i tillämpliga delar.

4.2 Riskbedömningens syfte och innehåll

- (3) Enligt 2 kap. 3 § i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga göra riskbedömningar för att kunna identifiera och bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Den rapporteringsskyldiga ska i riskbedömningen beakta arten, storleken och omfattningen av sin verksamhet.
- (4) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.
- (5) Med företag under tillsyn avses i föreskrifterna 7–15 de företag under tillsyn som omfattas av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 4.

ANVISNING (stycke 6)

- (6) Enligt regeringens proposition² underlättar riskbedömningen för den rapporteringsskyldiga att planera en riskbaserad metod för sin verksamhet och att för tillsynsmyndigheten ange de grunder som den rapporteringsskyldiga i enskilda fall har utgått ifrån till exempel när det gäller förenklade respektive skärpta åtgärder för kundkännedom.

FÖRESKRIFT (styckena 7–15)

- (7) Av den riskbedömning som företaget under tillsyn gör ska framgå företagets motiverade syn på hur de produkter och tjänster som företaget tillhandahåller kan utnyttjas för penningtvätt.
- (8) Av den riskbedömning som företaget under tillsyn gör ska framgå företagets motiverade syn på hur de produkter och tjänster som företaget tillhandahåller kan utnyttjas för finansiering av terrorism.
- (9) Företaget under tillsyn ska identifiera de riskfaktorer för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden samt med nya,

² RP 228/2016 rd, s. 101.

under utveckling varande och redan befintliga produkter, tjänster, transaktioner, distributionskanaler och tekniker. Riskfaktorernas inverkan ska bedömas.

- (10) Företaget under tillsyn ska göra riskbedömningen så att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med varje produkt och tjänst bedöms separat innan produkten eller tjänsten tas i bruk. Efter ibruktagandet kan produkten eller tjänster behandlas i riskbedömningen som en del av en grupp av produkter och tjänster med liknande karaktär och risk. Om företaget under tillsyn har grupperat produkterna och tjänsterna i sin riskbedömning, ska företaget ha förfaranden för att säkerställa att grupperingen är aktuell.
- (11) Företaget under tillsyn ska i sin riskbedömning beskriva de metoder som företaget förfogar över för att hantera risker för penningtvätt och finansiering av terrorism och bedöma deras inverkan på identifierade riskfaktorer.
- (12) Om det är fråga om en i 2 kap. 3 § 4 mom. i penningtvättslagen avsedd riskbedömning som gjorts för medlemskreditinstitut i ett centralinstitut, ska sammanslutningens centralinstitut i riskbedömningen beakta särdragen hos de inlåningsbanker som hör till sammanslutningen.
- (13) Riskbedömningen ska innehålla en motiverad bedömning av den kvarstående risken samt av huruvida den kvarstående risken motsvarar den risktagningsnivå som företaget under tillsyn bestämt att är godtagbar eller ska företaget vidta behövliga åtgärder för att minska och hantera den kvarstående risken.
- (14) Företaget under tillsyn ska utarbeta en långsiktig linje för sin riskaptit (risk appetite), dvs. ett beslut om inom vilka gränser företaget är berett att godkänna risker för penningtvätt och finansiering av terrorism i sin egen affärsverksamhet med beaktande av de krav som hänför sig till bland annat hanteringen av kapitaltäckningen och riskhanteringen samt regleringen. Omfattningen av och detaljrikedomen hos innehållet i linjen för riskaptit ska vara i proportion till företagets storlek samt verksamhetens art och omfattning.
- (15) Företaget under tillsyn ska ge in linjen för riskaptit till den aktör som avses i 2 kap. 3 § 3 mom. i penningtvättslagen för godkännande.

ANVISNING (styckena 16–18)

- (16) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 4 iakttar styckena 7–15.
- (17) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn i sin riskbedömning också bedömer sannolikheten för de risker som företaget identifierat realiserar.
- (18) De särdrag som avses i stycke 12 är enligt regeringens proposition till exempel det geografiska läget och en exceptionellt stor utländsk kundkrets³.

4.3 Riskbedömningens metodologi och dokumentation

- (19) Enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga i riskbedömningen beakta arten, storleken och omfattningen av sin verksamhet. Den rapporteringsskyldiga ska med

³ RP 228/2016 rd, s. 102.

beaktande av dessa faktorer ha tillräckliga verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.

- (20) Enligt 2 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen ska riskbedömningarna uppdateras regelbundet och bedömningarna samt ändringar i dem ska utan obefogat dröjsmål ges in till den behöriga tillsynsmyndigheten på begäran av den.
- (21) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.
- (22) Med företag under tillsyn avses i föreskrifterna 23–27 de företag under tillsyn som omfattas av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 21.

FÖRESKRIFT (styckena 23–27)

- (23) Det ska årligen granskas att riskbedömningen är aktuell och riskbedömningen ska uppdateras vid behov. Det ska finnas förfaranden för att granska att riskbedömningen är aktuell och granskningen av att riskbedömningen är aktuell ska dokumenteras.
- (24) Det ska finnas verksamhetsprinciper och förfaranden för uppdatering av riskbedömningen och uppdateringar av riskbedömningen jämte motivering ska dokumenteras.
- (25) Riskbedömningen ska alltid uppdateras när det inträffar förändringar i riskfaktorerna. Förändringar är åtminstone nya produkter och tjänster, nya kundkategorier, utvidgningar av tjänsterna till nya geografiska områden eller nya distributionskanaler eller förändringar i den teknik som används.
- (26) Riskbedömningen ska också uppdateras när det inträffar förändringar i riskhanteringsmetoderna i företaget under tillsyn eller när företaget upptäcker nya sårbarheter i sin verksamhet.
- (27) Företaget under tillsyn ska ha förfaranden för att kontrollera att linjen för riskaptit är aktuell och för att uppdatera linjen.

ANVISNING (styckena 28–33)

- (28) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 21 iakttar styckena 23–27.
- (29) Med kontroll av aktualiteten i styckena 23 och 27 avses att företaget under tillsyn kontrollerar om riskbedömningen eller linjen för riskaptit behöver uppdateras.
- (30) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar det som konstateras i riktlinjerna 1.6–1.10 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer när det bedömer om riskbedömningen är aktuell.

- (31) Enligt Finansinspektionens tolkning innebär den skyldighet att göra riskbedömning som avses i 2 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen att riskbedömningen dokumenteras så att det är möjligt att ge in den till Finansinspektionen utan obefogat dröjsmål.
- (32) Enligt Finansinspektionens tolkning inbegriper den skyldighet att göra riskbedömning som avses i 2 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen också att beskrivningen av riskbedömningsprocessen och de verksamhetsprinciper och förfaranden som ska iakttas i bedömningen dokumenteras så att beskrivningen kan ges in till Finansinspektionen utan obefogat dröjsmål.
- (33) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn bedömer om linjen för riskapitit behöver uppdateras till exempel när företaget identifierar nya risker i anslutning till sin verksamhet, ändrar sin bedömning av tidigare identifierade risker eller bedömer att riskhanteringsmetoderna inte längre är tillräckliga för att på ett proportionellt sätt hantera de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med företagets verksamhet.

4.4 Källor för riskbedömning och deras användning

- (34) Enligt 2 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen är syftet med den nationella riskbedömningen bland annat att ge rapporteringsskyldiga information som stöd för riskbedömningen.
- (35) Enligt 2 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen ska Finansinspektionen göra en bedömning av riskerna för att penningtvätt och finansiering av terrorism bedrivs genom de rapporteringsskyldiga som omfattas av tillsynen och enligt 4 mom. offentliggöra ett sammandrag av riskbedömningen.

ANVISNING (styckena 36–39)

- (36) Enligt regeringens proposition⁴ gör Europeiska kommissionen en övernationell bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism inom EU och beaktar i det sammanhanget bland annat de europeiska tillsynsmyndigheternas, de nationella finansunderrättelseenheternas och övriga myndigheters åsikter. Medlemsstaterna ska i sina nationella bedömningar av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism beakta resultaten av kommissionens riskbedömning och vidare ska de rapporteringsskyldiga beakta båda dessa bedömningar i bedömningen av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i sin egen verksamhet.
- (37) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar åtminstone följande när det gör riskbedömningen:
- Finansinspektionens sammanfattning av den övervakarspecifika riskbedömningen
 - Statsrådets förordning om åtgärder för kundkontroll och om riskfaktorer vid förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (929/2021)
 - Bilagorna 2 och 3 om situationer med lägre och högre risk i det fjärde penningtvättsdirektivet.
- (38) Finansinspektionen rekommenderar att särskild uppmärksamhet fästs vid vad som konstateras om informationskällor som kan utnyttjas för riskbedömningen i riktlinjerna 1.29 – 1.32 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer.
- (39) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar och dokumenterar också information som samlats om riskerna för och metoderna att hantera penningtvätt och finansiering

⁴ RP 228/2016 rd, s. 99.

av terrorism via företagets egen verksamhet när företaget gör och uppdaterar riskbedömningen. Exempelvis nya hot eller risker som upptäckts under den fortlöpande uppföljningen av kunderna borde beaktas i samband med uppdateringen. Samtidigt borde man bedöma om de befintliga metoderna är tillräckliga för att på ett proportionerligt sätt hantera dessa nya risker eller borde man skapa nya riskhanteringsmetoder för att hantera dem.

5 Organisering av verksamheten för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism

5.1 Verksamhetsprinciper och förfaranden

- (1) Enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga med beaktande av arten, storleken och omfattningen av sin verksamhet ha tillräckliga verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller för att minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Verksamhetsprinciperna, förfarandena och kontrollerna ska åtminstone omfatta
 - 1) utveckling av interna verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller,
 - 2) intern revision, om det är motiverat med tanke på arten och storleken av den rapporteringsskyldigas verksamhet.
- (2) Enligt 2 kap. 3 § 3 mom. i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga utarbeta de verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller som avses i 2 mom. samt följa och utveckla de åtgärder som anknyter till dem.
- (3) Enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i penningtvättslagen ska en rapporteringsskyldig ha för sin verksamhet lämpliga anvisningar om förfaranden för kundkännedom och, i anslutning till förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism, om inhämtande av uppgifter om kunderna, fortlöpande övervakning och utredningsskyldighet samt fullgörande av rapporteringsskyldigheten.
- (4) I detta avsnitt avses med modellmetoder som gäller riskhantering manuella och informationssystembaserade processer och regler som företaget under tillsyn använder för att göra den rapporteringsskyldigas riskbedömning enligt 2 kap. 3 § i penningtvättslagen, för att samla in uppgifter om kundkännedom enligt 3 kap. 3 § i penningtvättslagen, för att bedöma riskerna i anknytning till kundförhållandet i enlighet med 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen, för att utföra fortlöpande uppföljning enligt 3 kap. 4 § 2 mom. i penningtvättslagen samt för att försöka upptäcka transaktioner enligt 3 mom. i den paragrafen.
- (5) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.
- (6) Med företag under tillsyn avses i föreskrifterna 13–15 de företag under tillsyn som omfattas av de bemyndiganden att meddela föreskrifter som avses i stycke 5.

ANVISNING (styckena 7–12)

- (7) Enligt Finansinspektionens tolkning ska de verksamhetsprinciper och förfaranden enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen som utarbetas för att minska och hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism omfatta åtminstone modellmetoder för riskhantering, iakttagande av

åtgärder för kundkännedom, iakttagande av rapporteringsskyldigheten och bevarande av uppgifter.⁵

- (8) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder de kontroller som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen de funktioner vars syfte är att säkerställa att bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism samt de verksamhetsprinciper och förfaranden som företaget under tillsyn utarbetat för att minska och hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism iaktas i företagets verksamhet. Intern kontroll genomförs i företagets affärsenheter (s.k. första försvarslinjen), inom funktionerna för riskhantering och regelefterlevnad (s.k. andra försvarslinjen) och inom funktionen för intern revision (s.k. tredje försvarslinjen).
- (9) Enligt Finansinspektionens tolkning avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen med verksamhetsprinciper principer på högre nivå som företaget under tillsyn utarbetat skriftligt i syfte att minska och effektivt hantera riskerna på olika delområden av penningtvätt och finansiering av terrorism inklusive en beskrivning av hur företagets riskhantering avseende penningtvätt och finansiering av terrorism är organiserad i praktiken.
- (10) Enligt Finansinspektionens tolkning är förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen mer detaljerade än verksamhetsprinciperna och styr de praktiska åtgärderna för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism i företaget under tillsyn. Beroende på arten, storleken och omfattningen av företagets verksamhet kan förfarandena inbegripa anvisningar på olika nivåer från anvisningar på allmän nivå till detaljerade anvisningar.
- (11) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 9 kap. 1 § 3 mom. i penningtvättslagen att förfarandena ska utarbetas och dokumenteras ner på nivån för konkreta anvisningar så att de bildar en konsekvent helhet.
- (12) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn med stöd av 2 kap. 3 § 3 mom. i penningtvättslagen ha förfaranden för att säkerställa att verksamhetsprinciperna och förfarandena är aktuella och för att utveckla dem.

FÖRESKRIFT (styckena 13–15)

- (13) Företaget under tillsyn ska utarbeta en beskrivning av de modellmetoder för riskhantering som det förfogar över.
- (14) Företaget under tillsyn ska säkerställa att modellmetoderna för riskhantering fungerar samt regelbundet testa och vid behov uppdatera modellmetoderna enligt de verksamhetsprinciper och förfaranden som utarbetats för detta ändamål.
- (15) De verksamhetsprinciper och förfaranden för kundkännedom, iakttagande av rapporteringsskyldigheten och bevarande av uppgifter som företaget under tillsyn utarbetat ska omfatta åtminstone följande delområden:
- riskbaserad bedömning av kundförhållandet,
 - kundidentifiering och kontroll av kundens identitet,
 - insamling av uppgifter som behövs för att känna kunden,

⁵ Se RP 228/2016 rd, s. 101.

- fortlöpande uppföljning av kundförhållandet och utredningsskyldighet,
- iakttagande av rapporteringsskyldigheten, och
- bevarande av kunduppgifter och uppgifter om tvivelaktiga transaktioner.

De förfaranden som gäller kunden ska inbegripa även förfaranden för att känna kundens verkliga förmånstagare på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 6 § i penningtvättslagen.

ANVISNING (stycke 16)

- (16) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 5 iakttar föreskrifterna i styckena 13–15.

5.2 Ordnande av organisationen

5.2.1 Försvarslinjer

- (17) I detta avsnitt avses med en modell med tre försvarslinjer en modell för intern kontroll och riskhantering hos företaget under tillsyn där uppgifterna för att genomföra intern kontroll och riskhantering fördelas mellan följande funktioner:
- affärsenheterna hos företaget under tillsyn (första försvarslinjen)
 - oberoende riskhanterings- och compliancefunktioner (andra försvarslinjen)
 - intern revision (tredje försvarslinjen)
- (18) EBA har utfärdat riktlinjer för intern styrning (EBA/GL/2021/05), som tillämpas på kreditinstitut och vissa andra rapporteringsskyldiga⁶.

ANVISNING (19–20)

- (19) EBA:s riktlinjer för intern styrning baserar sig på en modell med tre försvarslinjer, som behandlas särskilt i avdelning V Ramverk och mekanismer för internkontroll i EBA:s riktlinjer. Enligt inledningen i slutrapporten om EBA:s riktlinjer⁷ inbegriper de tre försvarslinjernas uppgifter följande:

Första försvarslinjen

Med den första försvarslinjen avses affärsenheterna hos företaget under tillsyn. Affärsenheterna har processer och kontroll som utformats för den operativa verksamheten för att säkerställa att de risker som hänför sig till affärsverksamheten identifieras, analyseras, bedöms, följs och hanteras samt rapporteras till ledningen. Den första försvarslinjens uppgift är att säkerställa att affärsverksamheten bedrivs inom ramen för den riskaptit som ledningen i företaget under tillsyn har fastställt och att affärsverksamheten bedrivs i överensstämmelse med externa och interna krav.

⁶ I fråga om tillämpningsområde se Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar 14/2021.

⁷ Final Report on guidelines on internal governance under Directive 2013/36/EU (EBA/GL/2021/05) 2.7.2021, s. 5-6.

Andra försvarslinjen

Funktionen för riskhantering och funktionen för regelefterlevnad (compliance) bildar den andra försvarslinjen. Till den andra försvarslinjen kan också höra en separat efterlevnadsfunktion för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism (s.k. AML compliance) och andra stödfunktioner.

Funktionen för riskhantering inom den andra försvarslinjen underlättar genomförandet av ett fungerande ramverk för riskhantering i hela företaget under tillsyn och den ansvarar vanligtvis för identifiering, övervakning, analys, mätning, hantering och rapportering av risker. Dess uppgift är att utforma en helhetssyn på de risker som hänför sig till verksamheten i företaget under tillsyn, individuellt och konsoliderat. Den utmanar och bistår den första försvarslinjen vid genomförandet av riskhanteringsåtgärder inom företagets olika affärsområden för att säkerställa att processen och kontrollen inom den första försvarslinjen är korrekt planerad och effektiv.

Funktionen för regelefterlevnad (funktionen för compliance) övervakar normalt efterlevnaden av lagstadgade krav och interna anvisningar, ger stöd och råd åt ledningen och andra anställda i företaget under tillsyn vid efterlevnaden av lagstiftning och interna anvisningar.

Både funktionen för riskhantering och compliance har egna roller för att säkerställa att den första försvarslinjens metoder för internkontroll och riskhantering ändras vid behov.

Tredje försvarslinjen

Med tredje försvarslinjen avses en oberoende funktion för intern revision. Funktionen för intern revision har till uppgift att utföra granskningar bland annat för att säkerställa att administrativa arrangemang, processer och mekanismer är sunda och effektiva, att de har införts och att de iaktas konsekvent. Funktionen för intern revision svarar också för oberoende granskning av de två första försvarslinjerna.

- (20) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte omfattas av tillämpningsområdet för de föreskrifter och anvisningar som avses i punkt 18 bekantar sig med EBA:s riktlinjer för intern styrning när de utarbetar de verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen samt med iakttagande av proportionalitetsprincipen bedömer huruvida det med beaktande av företagets storlek, verksamhetens art och organisatoriska strukturer är ändamålsenligt att bygga upp företagets riskhantering och riskkontroll i enlighet med modellen med tre försvarslinjer. På värdepappersföretag tillämpas dock EBA:s riktlinjer för intern styrning enligt direktiv (EU) 2019/2034 (EBA/GL/2021/14).

5.2.2 Ledningens uppgifter för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism

5.2.2.1 Godkännande av verksamhetsprinciper och förfaranden

- (21) I 2 kap. 3 § 3 mom. i penningtvättslagen sägs om den rapporteringsskyldiga är en juridisk person, ska styrelsen, en ansvarig bolagsman eller någon annan person i motsvarande ställning som hör till den högsta ledningen godkänna verksamhetsprinciperna, förfarandena och kontrollerna för att

minska och effektivt hantera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism samt följa och utveckla de åtgärder som anknyter till dem.⁸

ANVISNING (styckena 22–24)

- (22) I regeringens proposition (RP 228/2016 rd, s. 102) sägs att om den rapporteringsskyldiga är en juridisk person, ska verkställande direktören eller någon annan som hör till den högsta ledningen, såsom styrelsen eller någon annan med firmateckningsrätt sköta godkännandet.
- (23) Enligt Finansinspektionens tolkning godkänns de verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller för reducering och effektiv hantering av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen av ledningen i företaget under tillsyn, som har tillräcklig kunskap om riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism och tillräckliga befogenheter att fatta beslut som påverkar risken.
- (24) Enligt Finansinspektionens tolkning kan som någon annan person i motsvarande ställning som hör till den högsta ledningen enligt 2 kap. 3 § 3 mom. i penningtvättslagen betraktas till exempel landsdirektören för ett utländskt bolags filial.

5.2.2.2 Ansvarig person för kontrollen som utses i ledningen

- (25) I 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen sägs att den rapporteringsskyldiga ska utse en person i sin ledning som vid den ansvarar för kontrollen över att penningtvättslagen och de bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas.⁹
- (26) EBA har utfärdat riktlinjer för efterlevnadskontroll (EBA/GL/2022/05), som tillämpas på företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1 stycke 1. Enligt artikel 16.3 i EBA-förordningen ska finansinstituten med alla tillgängliga medel söka följa EBA:s riktlinje. I riktlinjerna behandlas utseende av en ansvarig person för kontrollen i ledningen.

ANVISNING (styckena 27–29)

- (27) Enligt Finansinspektionens tolkning avses i 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen med den ledning där en person som ansvarar för kontrollen över att penningtvättslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas beroende på bolagsform, organisationsstruktur och företagets storlek samt verksamhet (art, omfattning och komplexitet) styrelsen, verkställande direktören, den ansvariga bolagsmannen samt andra personer i motsvarande ställning som hör till ledningen. Exempelvis landsdirektören för ett utländskt bolags filial samt de personer som är direkt underställda verkställande direktören och som verkar i högsta ledningsuppgifter eller som de facto leder företaget under tillsyn kan betraktas som andra personer i motsvarande ställning som hör till ledningen.
- (28) Enligt Finansinspektionens tolkning ska den person enligt 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen som utses i ledningen ha tillräcklig kunskap, färdighet och sakkunskap om riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism och om principerna, förfarandena och kontrollen för att hantera dessa risker samt tillräcklig förståelse för affärsverksamheten i företaget under tillsyn.

⁸ Artikel 8.5 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

⁹ Artikel 46.4 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

- (29) Enligt Finansinspektionens tolkning innebär utseendet av en person som avses i 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen inte ett undantag från det som föreskrivs på andra ställen i lagstiftningen om ledningens ansvar.¹⁰ Syftet med regleringen är att säkerställa att det i ledningen finns en person som har tillräcklig förståelse för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism och som fungerar som ledningens kontaktperson för den regelefterlevnadsansvariga enligt penningtvättslagen (se 5.2.3).

5.2.3 Regelefterlevnadsansvarig

- (30) Enligt 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga också utse en person som ansvarar för att kraven uppfylls, om det är motiverat med tanke på den rapporteringsskyldigas storlek och art.
- (31) EBA har utfärdat riktlinjer för efterlevnadskontroll (EBA/GL/2022/05), som tillämpas på företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1 stycke 1. I riktlinjerna behandlas utseende av en regelefterlevnadsansvarig.

ANVISNING (styckena 32–36)

- (32) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med en person som ansvarar för att kraven uppfylls i 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen utseendet av en regelefterlevnadsansvarig (*compliance officer*) som ansvarar för kontrollen över efterlevnaden av lagstiftningen om penningtvätt och finansiering av terrorism samt de egna verksamhetsprinciperna och förfarandena hos företaget under tillsyn.
- (33) Finansinspektionen rekommenderar att det utnämns en regelefterlevnadsansvarig på tillräckligt hög organisationsnivå så att denne har tillräckliga befogenheter att självständigt rapportera sina iakttagelser direkt till den aktör som avses i avsnitt 5.2.2.2 (ansvarig person som utses i ledningen) och ge in sina iakttagelser och förslag till den aktör som avses i 5.2.2.1 för behandling¹¹. När det är motiverat med tanke på affärsverksamhetens storlek och art bör den efterlevnadsansvariga utnämnas på ledningsnivå¹²
- (34) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn vid bedömningen av behovet att utnämna en i 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen avsedd person som ansvarar för att kraven uppfylls beakta följande faktorer¹³:
1. storleken av organisationen hos företaget under tillsyn,
 2. verkar företaget under tillsyn i en bransch som enligt Finansinspektionens sektorspecifika riskbedömning utgör en betydande risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism,
 3. är enligt den riskbedömning som företaget under tillsyn gjort företagets verksamhet förenad med betydande risker för penningtvätt och finansiering av terrorism, och
 4. ska utnämmandet av en person betraktas som motiverat med hänsyn till riskhanteringsmetoderna och förfarandena för intern kontroll i företaget under tillsyn.

¹⁰ EBA Final Report Guidelines on policies and procedures in relation to compliance management and the role and responsibilities of the AML/CFT Compliance Officer under Article 8 and Chapter VI of Directive (EU) 2015/849, s. 49".

¹¹ EBA:s riktlinjer för efterlevnadskontroll (EBA/GL/2022/05), avsnitt 4.2.1.

¹² Artikel 8.4 a i det fjärde penningtvättsdirektivet.

¹³ EBA:s riktlinjer för efterlevnadskontroll avsnitt 33.

- (35) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn säkerställer att det finns tillräckliga resurser för skötseln av compliancefunktionen och att, om den regelefterlevnadsansvariga också har andra uppgifter, att dessa uppgifter inte står i konflikt med principerna för compliancefunktionens oberoende. Enligt de principer som förutsätter oberoende bör de som arbetar inom compliancefunktionen vara oberoende av de affärsområden och interna enheter som de övervakar.
- (36) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn säkerställer att ansvaret för skötseln av complianceuppgifterna fortfarande vilar på den som utnämnts till regelefterlevnadsansvarig också i de situationer där den regelefterlevnadsansvariga kan anvisa uppgifter som ankommer på den regelefterlevnadsansvariga till en person som arbetar under den regelefterlevnadsansvariga.

5.2.4 Intern revision

- (37) Enligt 2 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldigas verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller omfatta intern revision, om det är motiverat med tanke på arten och storleken av den rapporteringsskyldigas verksamhet.

ANVISNING (styckena 38–40)

- (38) Enligt regeringens proposition¹⁴ ska den rapporteringsskyldiga se till att dess interna revision eller någon annan funktion testar verksamhetsprinciperna och förfarandena.
- (39) Enligt Finansinspektionens tolkning ska den interna revision som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten i penningtvättslagen självständigt övervaka och granska att företaget under tillsyn iaktar sina egna verksamhetsprinciper och förfaranden i sin verksamhet.
- (40) Enligt Finansinspektionens tolkning är det alltid motiverat att ordna intern revision som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten i penningtvättslagen, om det i annan lagstiftning som berör företaget under tillsyn förutsätts att intern revision ordnas. Granskningen av funktionerna för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism ska då vara en del av den interna revisionens uppgifter.

5.3 Verksamhetsprinciper och förfaranden som hänför sig till de anställda

5.3.1 Bakgrundsutredningar om de anställda

ANVISNING (styckena 41–44)

- (41) Finansinspektionen rekommenderar att verksamhetsprinciperna och förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. hos företaget under tillsyn innehåller bakgrundsutredningar om de anställda som arbetar i funktioner för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Syftet med bakgrundsutredningen är att säkerställa att företagets anställda inte missbrukar sin ställning för syften som gäller penningtvätt och/eller finansiering av terrorism.

¹⁴ RP 228/2016 rd, s.101.

- (42) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn säkerställer att de verksamhetsprinciper och förfaranden som gäller bakgrundsutredningar om anställda står i rätt proportion till arten, storlek och omfattningen av den rapporteringsskyldigas verksamhet samt till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med verksamheten.
- (43) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn gör bakgrundsutredningarna riskbaserat med beaktande av hur kritisk arbetstagarens uppgift är med tanke på förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och att utredning av de anställdas bakgrund har konsekvenser som begränsar privatlivet och skyddet för personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Företaget under tillsyn ska fästa uppmärksamhet vid att bakgrundsutredningen inte är mer omfattande än vad som behövs för att utreda bakgrunden i anslutning till arbetstagarens arbetsuppgifter.
- (44) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar att med bakgrundsutredning avses inte Skyddspolisens bakgrundsutredning enligt säkerhetsutredningslagen eller den bakgrundsutredning som det hänvisas till i straffregisterlagen, utan sådana lättare förfaringssätt genom vilka det säkerställs att arbetstagaren i samband med anställningen och även därefter fortlöpande uppfyller bland annat kraven på yrkesskicklighet, såsom formell behörighet samt tillräcklig utbildnings- och erfarenhetsbakgrund. Bakgrundsutredning i samband med anställningen innebär till exempel att man kontrollerar riktigheten av de uppgifter som arbetstagaren lämnat, vilket genomförs genom att man tar kontakt med tidigare arbetsgivare och läroanstalter med arbetstagarens tillstånd. Bakgrundsutredningens art och omfattning kan variera beroende på vilka arbetsuppgifter som ankommer på arbetstagaren. Det väsentliga är att säkerställa att personens utbildning, yrkeserfarenhet, personliga egenskaper och förmåga motsvarar de krav som ställts på uppgiften.

5.3.2 Utbildning för anställda och anställdas kompetens

- (45) Enligt 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen ska en rapporteringsskyldig säkerställa att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas genom att se till att de anställda får utbildning.

ANVISNING (styckena 46–48)

- (46) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder den skyldighet att ombesörja utbildning för de anställda som avses i 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen att företaget under tillsyn ska utarbeta verksamhetsprinciper och förfaranden för utbildning samt övervaka att de iakttas bland annat så att det förs bok över tidpunkterna för utbildning, utbildningens innehåll samt deltagarna.
- (47) Finansinspektionens tolkning är att för att uppfylla förpliktelsen i 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen ska den utbildning som företaget under tillsyn ger vara tillräckligt detaljerad för att säkerställa att företagets anställda har tillräckligt färdigheter att klara av sina arbetsuppgifter på det sätt som regleringen och företagets verksamhetsprinciper och förfaranden förutsätter. Uppfyllande av förpliktelsen kan förutsätta att det har utarbetats egna utbildningsplaner för olika kategorier av anställda.
- (48) Finansinspektionen rekommenderar att företagen under tillsyn ser till att de anställdas yrkesskicklighet kontinuerligt upprätthålls under anställningen i den omfattning som arbetsuppgifterna förutsätter genom uppföljning av att utbildningen är tillräcklig och aktuell.

5.3.3 Skydd av de anställda

- (49) Enligt 9 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen ska en rapporteringsskyldig vidta åtgärder för att skydda de anställda som lämnar rapporter om tvivelaktiga transaktioner enligt lagens 4 kap. 1 §.
- (50) Bestämmelser om tystnadsplikt i fråga om tvivelaktiga transaktioner finns i 4 kap. 4 § i penningtvättslagen.

ANVISNING (styckena 51–53)

- (51) Enligt Finansinspektionens tolkning är syftet med förpliktelsen i 9 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen att skydda dem som rapporterar tvivelaktiga transaktioner internt eller till centralen för utredning av penningtvätt från att utsättas för hot, hämnd eller fientliga handlingar, och i synnerhet från ogynnsamma eller diskriminerande anställningsåtgärder.¹⁵
- (52) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn för att fullgöra skyldigheten enligt 9 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen ha förfaranden för att skydda de anställda som rapporterar enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen inklusive metoder för att bedöma om dessa förfaranden är tillräckliga och för att utveckla dem samt för att övervaka att de iakttas.
- (53) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn bedömer om även andra anställda i dess funktioner än de som rapporterar enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen kan utsättas för hot eller fientliga handlingar och vid behov skapar förfaranden för att skydda dessa anställda. Dyliga andra anställda kan vara till exempel personer som arbetar i kundgränssnitt eller personer som arbetar med funktioner för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

5.4 Rapportering av misstänkta överträdelser (*whistle blowing*)

- (54) Enligt 7 kap. 8 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga ha rutiner för att deras anställda eller ombud internt genom en oberoende kanal ska kunna rapportera misstankar om överträdelser av denna lag och av bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.
- (55) Enligt 7 kap. 8 § 1 mom. i penningtvättslagen behöver en rapporteringsskyldig dock inte ha sådana rutiner, om tillsynsmyndigheten utifrån den rapporteringsskyldigas riskbedömning beslutar att dess rapporteringskanal är tillräcklig med tanke på den rapporteringsskyldigas storlek och verksamhet samt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.
- (56) Enligt 7 kap. 8 § 4 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga vidta lämpliga och tillräckliga åtgärder för att skydda rapporterande personer.
- (57) I detta avsnitt avses med misstänkt överträdelse den rapporteringsskyldigas anställdas eller ombuds misstanke om att penningtvättslagen eller bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den inte har iakttagits i den rapporteringsskyldigas verksamhet. Rapportering av misstänkta överträdelser är en annan sak än rapportering av tvivelaktiga transaktioner.

ANVISNING (styckena 58–60)

- (58) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn för att iaktta 7 kap. 8 § i penningtvättslagen utarbeta verksamhetsprinciper och förfaranden för rapportering av misstänkta

¹⁵ Artikel 38.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

överträdelser och behandling av rapporterna inklusive förfaranden för att skydda rapporterande personer. Förfarandena ska innehålla anvisningar för den anställda om rapportering av misstänkta överträdelser. Förfarandena ska vara proportionella i förhållande till verksamhetens art i företaget under tillsyn och företagets storlek.

- (59) I regeringens proposition¹⁶ sägs att om det någon annanstans, exempelvis i en lag som gäller kreditinstituts eller värdepappersföretags verksamhet, föreskrivs om motsvarande system, kan den rapporteringsskyldiga sammanställa uppgifterna i ett enda system.
- (60) Enligt Finansinspektionens tolkning kan Finansinspektionens beslut enligt 7 kap. 8 § 1 mom. i penningtvättslagen, med stöd av vilket anställda och ombud hos företaget under tillsyn kan använda Finansinspektionens rapporteringskanal för rapportering av misstänkta överträdelser, meddelas på förhand på ansökan av företaget under tillsyn, om förutsättningarna enligt 7 kap. 8 § 1 mom. i penningtvättslagen är uppfyllda. Ansökan ska innehålla företagets riskbedömning samt grunderna för att företaget under tillsyn anser att Finansinspektionens rapporteringskanal är tillräcklig med tanke på företagets storlek och verksamhet samt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Närmare anvisningar om ansökan finns på adressen [Finanssivalvonta.fi](https://finanssivalvonta.fi).

5.5 Koncerners och andra finansiella sammanslutningars verksamhetsprinciper och förfaranden

- (61) I 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen sägs att om den rapporteringsskyldiga hör till en koncern eller en annan finansiell sammanslutning ska den dessutom iakttas koncernens eller sammanslutningens interna förfaranden och anvisningar för att säkerställa att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas. Dessa interna förfaranden i en koncern eller en annan finansiell sammanslutning ska omfatta minst
- 1) metoder och förfaranden för informationsutbyte inom gruppen om kundkännedom och hantering av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism,
 - 2) bestämmelser på koncernnivå som gäller koncerninternt informationsutbyte om kunder, konton och transaktioner för att övervaka och kontrollera att regleringen iakttas i syfte att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, inklusive uppgifter om och en bedömning av ovanliga transaktioner eller andra åtgärder,
 - 3) tillräckliga åtgärder för att trygga uppgifternas sekretess och användning, inklusive åtgärder som syftar till att säkerställa den tystnadsplikt som avses i 4 kap. 4 §.
- (62) Enligt 9 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga i sina filialer både i EES-stater och i andra än EES-stater fullgöra sina i denna lag föreskrivna skyldigheter i fråga om kundkännedom.
- (63) I 9 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen föreskrivs det att de rapporteringsskyldiga ska se till att skyldigheterna enligt penningtvättslagen fullgörs i sådana dotterföretag i både EES-stater och i andra än EES-stater där den rapporteringsskyldiga innehar mer än 50 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna i bolaget medför.

¹⁶ RP 228/2016 rd, s. 126.

- (64) Enligt 9 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen ska rapporteringsskyldiga som har driftställen i andra medlemsstater säkerställa att driftställena iakttar de nationella bestämmelser som i medlemsstaterna i fråga utfärdats för att införliva penningtvättsdirektivet.
- (65) I 9 kap. 2 § 4 mom. föreskrivs det om förfarandena i situationer där lagstiftningen i ett tredje land inte tillåter att de förfaranden som föreskrivs i penningtvättslagen iakttas.
- (66) I kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 bestäms det om minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som ska vidtas för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa tredjeländer när ett tredjelands lagstiftning inte tillåter att de verksamhetsprinciper och förfaranden som gäller hela koncernen iakttas.

ANVISNING (styckena 67–71)

- (67) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen att en koncern eller en annan finansiell sammanslutning ska utarbeta verksamhetsprinciper och förfaranden för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism för hela koncernen eller den finansiella sammanslutningen och därvid fästa särskild uppmärksamhet vid de omständigheter rörande informationsutbyte och sekretess som nämns i 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen.¹⁷
- (68) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 9 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen att om en annan rapporteringsskyldig (en så kallad *tredje part*) kan fullgöra skyldigheterna rörande kundkännedom inom koncernen eller en annan finansiell sammanslutning, ska de verksamhetsprinciper och förfaranden som avses i stycke 67 inbegripa verksamhetsprinciper och förfaranden för anlåtande av en tredje part (se närmare om anlåtande av tredje part i kapitel 10).
- (69) Enligt Finansinspektionens tolkning gäller skyldigheten i 9 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen att se till att penningtvättslagen iakttas i dotterföretag endast sådana dotterföretag som omfattas av bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt i Finland eller i värdlandet.
- (70) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med medlemsstat i 9 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen EES-länderna, eftersom det fjärde penningtvättsdirektivet har genomförts i den nationella lagstiftningen i samtliga EES-länder.
- (71) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn med stöd av 9 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen säkerställa att den lagstiftning i värdlandet iakttas i dess filials eller majoritetsägda dotterbolags verksamhet genom vilken penningtvättsdirektivet har genomförts nationellt särskilt i situationer där värdlandets lagstiftning är striktare än lagstiftningen i Finland.

¹⁷ Artikel 45.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

6 Kundkännedom

6.1 Allmänt

- (1) EBA har utfärdat riktlinjer för riskfaktorer (EBA/GL/2021/02), som tillämpas på företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1 stycke 1. Enligt artikel 16.3 i EBA-förordningen ska finansinstituten med alla tillgängliga medel söka följa EBA:s riktlinjer.

ANVISNING (stycke 2)

- (2) Finansinspektionen rekommenderar att även företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1 stycke 2 iakttar EBA:s riktlinjer för riskfaktorer i tillämpliga delar också när de uppfyller förpliktelserna i fråga om kundkännedom.

6.2 Riskbaserad bedömning av kundförhållanden

- (3) Kundkännedom definieras i avsnitt 1.2 i dessa föreskrifter och anvisningar.
- (4) I 3 kap. i penningtvättslagen finns bestämmelser om förpliktelse i anslutning till kundkännedom.
- (5) Enligt 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen ska åtgärder för kundkännedom vidtas utifrån riskbaserad bedömning under hela kundförhållandet.
- (6) För att uppfylla förpliktelsen ska den rapporteringsskyldiga ha i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen avsedda verksamhetsprinciper och förfaranden för kundkännedom och de ska inkludera också verksamhetsprinciper och förfaranden för riskbaserad bedömning av kundförhållandet.¹⁸
- (7) Enligt 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga vid bedömningen av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i anknytning till kundförhållandet beakta de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med nya och befintliga kunder, länder och geografiska områden samt med nya, under utveckling varande och redan befintliga produkter, tjänster och transaktioner samt distributionskanaler och tekniker (riskbaserad bedömning).
- (8) Enligt 3 kap. 1 § 4 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga kunna visa tillsynsmyndigheten eller den som ålagts att utöva tillsyn att deras metoder för kundkännedom och fortlöpande övervakning enligt penningtvättslagen är tillräckliga med avseende på risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.
- (9) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas vid kundkännedom samt om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.

¹⁸ Se närmare om riskbaserad bedömning av kundförhållanden i avsnitt 5.1.

- (10) Med företag under tillsyn avses i föreskrifterna 11–14 de företag under tillsyn som omfattas av de bemyndiganden att meddela föreskrifter som avses i stycke 9.

FÖRESKRIFT (styckena 11–14)

- (11) Företaget under tillsyn ska ha verksamhetsprinciper och förfaranden som baserar sig på riskbedömning enligt 2 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen för att fastställa den individuella risknivå som är förenad med en kund och i förfarandena ska beaktas vad som i 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen föreskrivs om faktorer som ska beaktas vid riskbaserad bedömning.
- (12) Förfarandena ska inbegripa metoder för granskning och uppdatering av kundens risknivå, för att företaget under tillsyn ska kunna avpassa förfarandena för kundkännedom och uppföljningen av kundförhållandet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på kundens risknivå, och vid behov överväga sin riskaptit med avseende på fortsatt kundförhållande.
- (13) Företaget under tillsyn ska dimensionera de riskhanteringsmetoder som tillämpas i kundförhållandet i enlighet med kundens risknivå. När företaget under tillsyn dimensionerar riskhanteringsmetoderna ska det förutom kundens risknivå även beakta vilka faktorer risknivån bygger på.
- (14) När kundens risknivå fastställs ska företaget under tillsyn beakta att
- fastställandet av den övergripande risknivån inte nödvändigtvis påverkas av endast en riskfaktor, om inte den aktuella riskfaktorn på grund av en uttrycklig lagbestämmelse förutsätter effektiviserat förfarande för kundkännedom
 - fastställandet av riskfaktorernas vikt får inte påverkas av ekonomiska eller affärsvinstrelaterade faktorer hos företaget under tillsyn
 - det förfarande som används för att fastställa risknivån får inte vara av sådan art att det grundlöst leder till en situation där inget kundförhållande klassificeras som högre risk
 - det förfarande som används för att fastställa risknivån får inte vara av sådan art att det grundlöst leder till en situation där största delen av kundförhållandena klassificeras som lägre risk än normalt
 - avvägningen av kundens riskfaktorer får inte stå i strid med riskbedömningen hos företaget under tillsyn.

ANVISNING (styckena 15–16)

- (15) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 9 iakttar styckena 11–14.
- (16) Finansinspektionen rekommenderar att när företaget under tillsyn tillämpar stycke 13 beaktas att högre risknivå som beror på olika faktorer kan förutsätta att olika riskhanteringsmetoder används.

6.3 Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet

6.3.1 Definitioner av kundidentifiering och kontroll

- (17) Enligt 3 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera deras identitet vid etablering av ett fast kundförhållande. Dessutom ska den rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om
- 1) kundförhållandet är tillfälligt och
 - a) en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro,
 - b) det är fråga om en sådan överföring av medel enligt artikel 3.9 i förordningen om information om betalaren som överstiger 1 000 euro, eller
 - c) det är fråga om en sådan transaktion som utförs inom en i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor avsedd tjänst i anslutning till virtuella valutor och som överstiger 1 000 euro,
 - 2) en enskild transaktion eller flera sammanhängande transaktioner vid kontantförsäljning av varor sammanlagt uppgår till minst 10 000 euro och kundförhållandet är tillfälligt,
 - 3) det är fråga om en tvivelaktig transaktion, eller
 - 4) den rapporteringsskyldiga misstänker att uppgifterna om en kund vars identitet tidigare har kontrollerats inte är tillförlitliga eller tillräckliga.
- (18) Enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 6 punkten i penningtvättslagen avses med identifiering utredning av en kunds identitet på grundval av uppgifter som kunden tillhandahållit.
- (19) Enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 7 punkten i penningtvättslagen avses med kontroll av identiteten säkerställande av en kunds identitet utifrån handlingar och uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa.
- (20) Enligt 3 kap. 2 § 4 mom. i penningtvättslagen ska en rapporteringsskyldig identifiera sin kund och kontrollera dennas identitet när kundförhållandet etableras eller senast innan kunden får bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i transaktionen eller innan transaktionen har slutförts.

ANVISNING (styckena 21–29)

- (21) Enligt Finansinspektionens tolkning ska förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen inbegripa att företaget under tillsyn har riskbaserade förfaranden för kundidentifiering och kontroll av identiteten både när kundförhållandet etableras och i andra situationer som avses i 3 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen. Av förfarandena ska framgå vilka källor som företaget under tillsyn betraktas som tillförlitliga och oberoende på det sätt som avses i 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen samt en utredning om vad bedömningen bygger på.
- (22) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar riktlinjerna 4.26 – 4.28 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer vid bedömningen av om de källor som avses i 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen är tillförlitliga och oberoende.

- (23) Enligt Finansinspektionens tolkning medför de gränser angivna i pengar som avses i 3 kap. 2 § i penningtvättslagen absolut skyldighet att tillämpa åtgärderna för kundidentifiering och kontroll av identiteten. Emellertid kan det vara skäl att utifrån en riskbaserad bedömning definiera till exempel en kundrelation som är förenad med flera upprepade transaktioner som ett kundförhållande, trots att de gränser i pengar som anges i lagen inte uppnås.
- (24) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn på det sätt som beskrivs i riktlinje 4.7.b i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer fastställer vad som utgör en enstaka transaktion för verksamheten och när en serie enstaka transaktioner utgör en kundförbindelse i stället för en enstaka transaktion, med hänsyn till olika faktorer såsom hur ofta eller hur regelbundet kunden upprepar enstaka transaktioner och i vilken omfattning förbindelsen förväntas eller verkar ha en viss varaktighet.
- (25) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med identifiering av en kund enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 6 punkten i penningtvättslagen när kunden är ett dödsbo att företaget under tillsyn utreder delägarna i dödsboet med hjälp av dokumentbevis. Som dokumentbevis ska inhämtas
- bouppteckning och eventuellt testamente samt en fullständig släktutredning för den avlidna, eller
 - alternativt en kopia av bouppteckningen där Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas bekräftar att delägarna i boet är korrekt antecknade i bouppteckningen.
- (26) Enligt Finansinspektionens tolkning innebär skyldigheten enligt 3 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten i penningtvättslagen att identifiera kunden och kontrollera identiteten om det är fråga om en tvivelaktig transaktion situationer där gränserna enligt 1 eller 2 punkten inte överskrids och det inte är fråga om att etablera ett fast kundförhållande i samband med vilket kunden redan när kundförhållandet upprättades skulle ha identifierats och identiteten kontrollerats. Om företaget under tillsyn redan har identifierat sin kund och kontrollerat dennes identitet av andra orsaker än de som avses i 3 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen, behöver det inte kontrollera kundens identitet på nytt när det är fråga om en tvivelaktig transaktion. Om företaget under tillsyn misstänker att uppgifterna om en kund vars identitet tidigare har kontrollerats inte är tillförlitliga eller tillräckliga ska identiteten emellertid alltid kontrolleras på nytt med stöd av 3 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten i penningtvättslagen.
- (27) Enligt Finansinspektionens tolkning är möjligheten enligt 3 kap. 2 § 4 mom. i penningtvättslagen att slutföra kontrollen av identiteten först efter att kundförhållandet etablerats ett undantag från huvudregeln som ska tolkas snävt.
- (28) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 2 § 4 mom. i penningtvättslagen att kontrollen av identiteten kan slutföras efter att kundförhållandet etablerats bara om det behövs för att undvika att kundens affärsverksamhet avbryts och om risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg. Det kan vara motiverat att kontrollera identiteten efter att kundförhållandet etablerats till exempel i skadeförsäkringssituationer, där det annars finns risk för att kunden inte får en brådskande försäkring. Även i dessa situationer ska åtgärderna för kundkännedom och kontroll av kundens identitet slutföras så snart som det är praktiskt möjligt, dock senast innan kunden får bestämmanderätt över de medel som ingår i transaktionen eller annan egendom eller innan transaktionen har slutförts.¹⁹

¹⁹ Artikel 14 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

Exempel:

En konsumentkund upptäcker före en resa att hen saknar reseförsäkring. En reseförsäkring är en försäkringsprodukt som normalt är förenad med liten risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. För att undvika en situation där kunden blir utan försäkring, kan det vara nödvändigt att etablera ett kundförhållande trots att kundens identitet inte kan kontrolleras vid den tidpunkt då kundförhållandet etableras. Kunden kan således köpa en reseförsäkring från försäkringsbolaget också till exempel per telefon. Kunden identitet ska dock kontrolleras senast före den tidpunkt då försäkringsersättning betalas eller försäkringsavgiften återbetalas till kunden.

- (29) Enligt Finansinspektionens tolkning gör 3 kap. 2 § 4 mom. i penningtvättslagen det ändå möjligt att öppna ett konto i ett kredit- eller finansinstitut, inklusive sådana konton som möjliggör transaktioner i överlåtbara värdepapper, om lämpliga skyddsåtgärder tillämpas varmed det säkerställs att kunden inte utför transaktioner eller att transaktioner inte utförs för kundens räkning innan skyldigheterna för kundkännedom enligt 3 kap. i penningtvättslagen fullgörs helt och hållet²⁰.

6.3.2 Kontroll av en fysisk persons identitet

- (30) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas vid kundkännedom samt om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.
- (31) Med företag under tillsyn avses i föreskrift 37 de företag under tillsyn som omfattas av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 30.

ANVISNING (styckena 32–36)

- (32) Enligt Finansinspektionens tolkning kan företaget under tillsyn utifrån sina egna riskbaserade förfaranden besluta vad som i den egna verksamheten betraktas som i 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen avsedda handlingar och uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa, om inget annat följer av annan lagstiftning.²¹
- (33) Finansinspektionen rekommenderar dessutom att företaget under tillsyn beaktar för vilket ändamål handlingen har beviljats och processen för beviljande av handlingen när företaget bedömer vilka handlingar för att kontrollera identiteten som det betraktar som tillförlitliga och oberoende på det sätt som avses i 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen. Företaget under tillsyn kan utifrån en riskbaserad bedömning skapa olika förfaranden för vilka handlingsbevis

²⁰ Artikel 14.3 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

²¹ Som exempel på situationer där det i annan lagstiftning föreskrivs om godtagbara kontrollhandlingar/kontrolluppgifter kan nämnas 17 § i autentiseringslagen, där föreskrivs det om identifiering av en fysisk person som ansöker om ett identifieringsverktyg. I autentiseringslagen används på svenska termen kontroll av identiteten på samma sätt som i penningtvättslagen medan på finska används "henkilöllisyyden varmentaminen" i autentiseringslagen och "henkilöllisyyden todentaminen" i penningtvättslagen. Också i 7 kap. 15 § i konsumentskyddslagen föreskrivs det om kontroll av kreditökandens identitet. I den sägs att om identiteten kontrolleras elektroniskt, ska kreditgivaren använda en identifieringsmetod som uppfyller kraven i 8 § i lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009).

kunden ska visa upp för att verifiera sin identitet å ena sidan när kundförhållandet etableras och å andra sidan medan kundförhållandet består.

Exempel:

Enligt de förfaranden som företaget under tillsyn skapat godkänns körkort inte som handling för att kontrollera kundens identitet när en ny kund etablerar ett kundförhållande. Företaget under tillsyn kan emellertid skapa förfaranden utifrån vilka körkort räcker som handling för att kontrollera identiteten när kunden uträttat ärenden fysiskt på nytt medan kundförhållandet varar.

- (34) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn skapar förfaranden för att säkerställa att den handling och de uppgifter som används för att kontrollera identiteten är äkta.

Exempel:

En metod att säkerställa att den handling och de uppgifter som använts för att kontrollera kundens identitet är äkta kan vara att kontrollera och jämföra uppgifterna med uppgifterna i befolkningsregistret, som förvaltas av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

- (35) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar riktlinjerna 4.9.–4.11 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer vid utarbetandet av förfaranden för kontroll av identiteten när det är fråga om personer som har legitima och trovärdiga skäl varför de inte lämnar identifieringsdokument i traditionella former.
- (36) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn i situationer som avses i stycke 35 bedömer om det till exempel kan erbjuda endast begränsade tjänster och följa kundförhållandet effektiviserat för att hantera riskerna i anslutning till kundförhållandet.

FÖRESKRIFT (stycke 37)

- (37) Företaget under tillsyn ska när det kontrollerar identiteten i identifieringsdokument säkerställa att personen liknar den person som finns på bild i handlingen vad gäller utseende, ålder och andra uppgifter i handlingen.

ANVISNING (stycke 38)

- (38) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 30 iakttar punkt 37.

6.3.3 Kontroll av juridiska personers identitet

- (39) Enligt 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen avses med kontroll av identiteten säkerställande av en kunds identitet utifrån handlingar och uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa.
- (40) I 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen sägs att om någon handlar för en kunds räkning (representant) ska den rapporteringsskyldiga också identifiera representanten och kontrollera dennas identitet samt förvissa sig om representantens rätt att företräda kunden.

ANVISNING (styckena 41–48)

- (41) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder kontroll av identiteten enligt 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen i fråga om en juridisk person att den juridiska personens existens säkerställs utifrån uppgifter och/eller handlingar från en tillförlitlig och oberoende källa.
- (42) Enligt Finansinspektionens tolkning är uppgifter från sådana tillförlitliga och oberoende källor som avses i 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen i fråga om en juridisk person bland annat uppgifter som fås ur de register som Patent- och registerstyrelsen för (handelsregistret, föreningsregistret, stiftelseregistret).
- (43) Finansinspektionen rekommenderar företaget under tillsyn att beakta att registrerade uppgifters användbarhet kan begränsas bland annat av situationer där uppgifterna inte har uppdaterats eller företaget under tillsyn annars har skäl att misstänka att de inte stämmer. Så kan vara fallet till exempel när företaget under tillsyn av kunden får aktuell information om en aktiebolagskunds nya verkställande direktör och/eller styrelseledamöter, men kunden ännu inte har uppdaterat dessa uppgifter i handelsregistret.
- (44) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar att i alla stater fås inte uppgifter ur sådana offentliga register som kan betraktas som en i 1 kap. 4 § 7 punkten i penningtvättslagen avsedd tillförlitlig och oberoende källa. Företaget under tillsyn bör omsorgsfullt bedöma om en uppgift från ett utländskt register är aktuell, tillförlitlig och användbar (se avsnitt 6.3.1, stycke 22).
- (45) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder skyldigheten att identifiera representanten och kontrollera dennes identitet i 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen i fråga om en juridisk person att den juridiska personens representants identitet ska kontrolleras på motsvarande sätt som en sådan kund som är en fysisk person²².
- (46) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 2 § 4 mom. i penningtvättslagen att en juridisk persons representants identitet i regel ska kontrolleras innan affärsförbindelsen etableras eller en transaktion utförs och möjligheten att slutföra kontrollen av en juridisk persons representants identitet först efter att kundförhållandet etablerats är ett undantag från huvudregeln²³.
- (47) Enligt Finansinspektionens tolkning ska förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen inbegripa riskbaserade förfaranden för identifiering av en juridisk persons representant, kontroll av representantens identitet och förvissande om företrädesrätten.
- (48) Enligt Finansinspektionens tolkning kan man förvissa sig om representantens rätt enligt 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen genom att kontrollera representantens namnteckningsrätt i ett handelsregisterutdrag. Företrädesrätten kan också grunda sig på till exempel tingsrättens beslut om förordnande av en boförvaltare i ett konkursbo eller fullmakt. Företaget under tillsyn ska bedöma tillförlitligheten hos den handling som ger företrädesrätt och vid behov vidta ytterligare åtgärder för att förvissa sig om företrädesrätten.

²² Se närmare kontroll av fysiska personers identitet i avsnitt 6.3.2.

²³ Se närmare styckena 27–28 i avsnitt 6.3.1.

6.3.4 En fysisk persons och ett dödsbos representant

- (49) I 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen sägs att om någon handlar för en kunds räkning (representant) ska den rapporteringsskyldiga också identifiera representanten och kontrollera dennas identitet samt förvissa sig om representantens rätt att företräda kunden.
- (50) Enligt 4 § i lagen om förmyndarverksamhet är intressebevakare för en minderårig vårdnadshavarna, om inte något annat bestäms nedan (se 24 och 25 §).
- (51) I fråga om allmänna intressebevakare konstateras särskilt i 3 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten i penningtvättslagen, som träder i kraft den 1 mars 2024, att av kundkännedomuppgifterna ska den rapporteringsskyldiga i stället för intressebevakaren namn, födelsetid och personbeteckning bevara serviceproducenten identifieringsuppgifter, intressebevakarens titel samt, om serviceproducenten har fler än en allmän intressebevakare, intressebevakarens ordningsnummer.

ANVISNING (styckena 52–59)

- (52) Enligt Finansinspektionens tolkning kan det vid representation enligt 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen vara fråga om att till exempel representera en fysisk person med fullmakt, att företräda en minderårig eller att en intressebevakare som förordnats för en kund är kundens representant.
- (53) Enligt Finansinspektionens tolkning ska de i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen avsedda förfaranden som företaget under tillsyn har inbegripa riskbaserade förfaranden för identifiering av representanten, kontroll av representantens identitet och förvissande om företrädesrätten.
- (54) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med förvissande om företrädesrätten i 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen att företrädesrätten ska bestyrkas på grund av fullmakt, förordnande om intressebevakning eller någon annan handling som medför företrädesrätt eller på något annat tillförlitligt sätt. Företaget under tillsyn ska bedöma tillförlitligheten hos handlingen som medför företrädesrätt och vid behov vidta ytterligare åtgärder för att förvissa sig om företrädesrätten.
- (55) Enligt Finansinspektionens tolkning ska en i 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen avsedd representant identifieras och dennes identitet kontrolleras med iakttagande av vad som i avsnitt 6.3.2 konstaterats om identifiering av en fysisk person och kontroll av dennes identitet.
- (56) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 2 § 3 mom. i penningtvättslagen att om delägarna i ett dödsbo befullmäktigar en delägare eller någon annan att företräda dödsboet, ska företaget under tillsyn utöver den utredning som nämns i stycke 25 få fullmakt av varje sådan delägare i boet som inte är personligen på plats. Om dödsboets ärenden sköts av en boutredare som förordnats av domstol, ska företaget under tillsyn kontrollera företrädesrätten i domstolens förordnande.
- (57) Enligt regeringens proposition är det möjligt att identifiera allmänna intressebevakare och kontrollera identiteten indirekt med hjälp av uppgifter som serviceproducenten lämnar. Företaget under tillsyn ska inte kopiera den handling som använts för att kontrollera identiteten eller som kundkontrolluppgifter lagra intressebevakarens personuppgifter, utan endast bevara de uppgifter som nämns i bestämmelsen. Med hjälp av uppgifterna om serviceproducenten och den allmänna

intressebevakarens ordningsnummer ska den rapporteringsskyldiga dock vid behov kunna kontrollera tjänsteinnehavarens namn och uppgifter hos arbetsgivaren.²⁴

- (58) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn fäster särskild uppmärksamhet vid att allmänna intressebevakares uppgifter inte ska behandlas i företagets system så att de kan blandas ihop med personuppgifterna för huvudmän som står under intressebevakning eller så att det inte heller annars kan uppstå situationer där den allmänna intressebevakarens säkerhet och skydd för privatlivet äventyras.
- (59) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn även i andra situationer av allmän intressebevakning än de som avses i stycke 57 säkerställer att kunden och kundens representant har egna roller i företagets system så att uppgifterna om kunden och representanten inte blandas i hop utan orsak.

6.3.5 Identifiering på distans

- (60) Om kunden inte är närvarande vid identifieringen och identitetskontrollen (identifiering på distans) ska den rapporteringsskyldiga enligt 3 kap. 11 § i penningtvättslagen vidta följande åtgärder för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism:
- 1) kontrollera kundens identitet med hjälp av ytterligare dokument och uppgifter från en tillförlitlig källa,
 - 2) säkerställa att betalningen i samband med en transaktion görs från ett kreditinstituts konto eller betalas in på ett konto som tidigare öppnats i kundens namn, eller
 - 3) kontrollera en kunds identitet med ett identifieringsverktyg enligt lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer (617/2009) eller med ett kvalificerat certifikat för elektroniska underskrifter enligt artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG eller med någon annan elektronisk identifieringsteknik som är datasäker och bevislig.

ANVISNING (styckena 61–70)

- (61) Enligt Finansinspektionens tolkning ska i den riskbedömning som avses i 2 kap. 3 § i penningtvättslagen bedömas de risker och riskhanteringsmetoder som är förenade med identifiering på distans, om företaget under tillsyn använder identifiering på distans för att identifiera en kund och kontrollera identiteten.
- (62) I enlighet med riktlinje 4.31 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer ger användning av elektroniska identifieringsmedel inte i sig upphov till någon förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, särskilt om dessa elektroniska identifieringsmedel ger en hög grad av säkerhet i enlighet med förordning (EU) nr 910/2014.²⁵
- (63) Enligt Finansinspektionens tolkning behöver företaget under tillsyn utöver det skärpta förfarande för identifiering på distans som avses i 3 kap. 11 § i penningtvättslagen inte tillämpa andra skärpta förfarande på kundförhållandet på grund av identifiering på distans, om

²⁴ RP 236/2021 rd s. 58–59.

²⁵ Se också punkt 2 c i bilaga III om indikatorer på högre risk i det fjärde penningtvättsdirektivet.

- företaget under tillsyns använder en metod enligt 3 kap. 11 § 3 punkten för identifiering på distans, och
 - företaget under tillsyn bedömer att kunden inte är förenad med större risk för penningtvätt och finansiering av terrorism än normalt.
- (64) Enligt Finansinspektionens tolkning ska de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen inbegripa förfaranden för identifiering på distans, om företaget under tillsyn använder identifiering på distans i sin verksamhet. Av förfarandena för identifiering på distans ska framgå vilka källor som företaget under tillsyn betraktar som tillförlitliga och oberoende på det sätt som avses i 1 kap. 4 § 1 mom. 7 punkten i penningtvättslagen för att kontrollera identiteten vid identifiering på distans.
- (65) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 11 § i penningtvättslagen att identifiering av kunden och kontroll av identiteten vid identifiering på distans kan förutsätta att flera olika metoder kombineras och att ytterligare uppgifter begärs både av kunden och från tillförlitliga och oberoende källor.
- (66) Enligt Finansinspektionens tolkning ska kontroll av identiteten vid identifiering på distans enligt 3 kap. 11 § i penningtvättslagen basera sig på sådana handlingar och uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa som avses i 1 kap. 4 § 1 mom. 7 punkten i penningtvättslagen.
- (67) Finansinspektionen rekommenderar att ett företag under tillsyn som använder identifiering på distans i sin verksamhet kontrollerar en fysisk persons identitet när kundförhållandet etableras med ett identifieringsverktyg enligt autentiseringslagen eller med ett kvalificerat certifikat för elektroniska underskrifter enligt artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG eller med någon annan elektronisk identifieringsteknik som är datasäker och bevislig.
- (68) Finansinspektionen rekommenderar att ett företag under tillsyn som använder identifiering på distans i sin verksamhet inte använder de metoder som avses i 3 kap. 11 § 1 och 2 punkten i penningtvättslagen för att kontrollera en fysisk persons identitet när kundförhållandet etableras så att kontrollen av identiteten bygger endast på dokumentbevisning som kunden lämnat och på att betalningen i samband med en transaktion görs från ett kreditinstituts konto eller betalas in på ett konto som tidigare öppnats i kundens namn.
- (69) Enligt Finansinspektionens tolkning kan företaget under tillsyn, när det är fråga om identifiering av en juridisk persons identitet och kontroll av uppgifterna om denna genom ett förfarande för identifiering på distans när kundförhållandet etableras, utnyttja förfaranden enligt 3 kap. 11 § 1 och 2 punkten i penningtvättslagen.
- (70) Finansinspektionen rekommenderar att det som konstateras i stycke 67 iakttas för att kontrollera identiteten hos representanter för såväl fysiska personer som juridiska personer.

Användning av annan elektronisk identifieringsteknik vid identitetskontroll

ANVISNING (styckena 71–76)

- (71) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar riktlinjerna 4.32 – 4.37 om användning av innovativa tekniska medel för identitetskontroll i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer, om företaget ämnar införa annan elektronisk identifieringsteknik.
- (72) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar FATF:s riktlinjer Guidance on Digital ID, som publicerades 2020.
- (73) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn säkerställer att den använda metoden är datasäker och bevislig. Med bevislig avses här att man i efterhand kan granska vad verifieringen av uppgifter har grundat sig på i ett enskilt fall och när den har ägt rum.
- (74) Finansinspektionen rekommenderar att när företaget under tillsyn överväger att använda annan elektronisk identifieringsteknik för att identifiera kunden och kontrollera identiteten ska det bedömas om identifieringstekniken är tillräcklig i förhållande till riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.
- (75) Finansinspektionen rekommenderar att när företaget under tillsyn bedömer om identifieringstekniken är tillräcklig ska det fästas särskild uppmärksamhet vid att dokument eller uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa används för att kontrollera identiteten (om oberoende källor, se avsnitt 6.3.1, stycke 22).
- (76) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn försäkra sig om att det har tillgång till de uppgifter för kundkännedom som avses i 3 kap. 3 § i penningtvättslagen för att uppfylla sina förpliktelser enligt penningtvättslagen och att uppgifterna bevaras på det sätt som penningtvättslagen förutsätter.

6.3.6 Särskilda identifieringsskyldigheter i anslutning till liv- och andra placeringsförsäkringar

- (77) I 3 kap. 5 § 1 mom. i penningtvättslagen föreskrivs om skyldighet för kreditinstitut och finansiella institut att vid sidan av andra identifieringsuppgifter enligt 3 kap. i penningtvättslagen i fråga om livförsäkringar och andra placeringsförsäkringar utreda
- förmånstagarens namn, när en person har identifierats eller nämnts som förmånstagare,
 - tillräckliga identifieringsuppgifter för förmånstagare som delas in på något annat sätt än enligt 1 punkten, för att utbetalning ska kunna ske när försäkringen faller ut.
- (78) Enligt 3 kap. 5 § 2 mom. i penningtvättslagen ska kontrollen av identiteten på förmånstagare ske vid utbetalningen.
- (79) Enligt 3 kap. 5 § 3 mom. i penningtvättslagen ska kreditinstitut och finansiella institut identifiera en tredje part till vilken eller till förmån för vilken en livförsäkring eller placeringsförsäkring överförs när överlåtelsen görs, om institutet hade kännedom om överlåtelsen.
- (80) Enligt 3 kap. 5 § 4 mom. i penningtvättslagen ska kreditinstitut och finansiella institut se till att de har tillräckliga uppgifter om verkliga förmånstagare i utländska trustar och hos tillhandahållare av företagstjänster, så att de kan ta reda på sina rättigheter i anslutning till de utländska trusterna och företagstjänsterna.

- (81) I 3 kap. 5 § 5 mom. i penningtvättslagen föreskrivs om skyldighet att senast vid utbetalningen eller när försäkringen helt eller delvis överförs utreda om förmånstagaren i en livförsäkring eller någon annan placeringsförsäkring är en person i politiskt utsatt ställning. Om en försäkring eller dess förmånstagare är förenad med en större risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism än normalt, ska en anställd vid kreditinstitutet eller det finansiella institutet dessutom underrätta institutets ledning om saken före utbetalningen av försäkringsersättningen och iaktta bestämmelserna om skärpta åtgärder för kundkännedom.

ANVISNING (styckena 82–89)

- (82) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 5 § i penningtvättslagen att ett företag under tillsyn ska säkerställa att det inhämtar uppgifter om livförsäkringsavtals och andra placeringsförsäkringsavtals förmånstagare genast när förmånstagarna har identifierats enligt grupp eller nämnts vid namn.
- (83) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn, om det är fråga om förmånstagare som har identifierats som namngivna personer, förutom namnet också sparar personens personbeteckning, födelsetid eller någon annan motsvarande identifieringsuppgift.
- (84) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 5 § 1 mom. 2 punkten i penningtvättslagen att om det är fråga om förmånstagare som inte nämns vid namn utan de anges till exempel enligt gruppens egenskaper, såsom försäkringstagarens anhöriga eller make, ska företaget under tillsyn inhämta tillräckliga uppgifter om förmånstagarna i fråga för att företaget under tillsyn ska kunna försäkra sig om att det kan kontrollera en sådan förmånstagares identitet vid den tidpunkt då ersättning ska betalas ut.
- (85) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 5 § 2 mom. i penningtvättslagen att kontroll av förmånstagarens identitet vid utbetalningstidpunkten sker på det sätt som föreskrivs om kontroll av kunders identitet. Anvisningar om kontroll av fysiska personers identitet ingår i avsnitt 6.3.2. och om identifiering på distans i avsnitt 6.3.5. Anvisningar om kontroll av juridiska personers identitet ingår i avsnitt 6.3.3.
- (86) Enligt Finansinspektionens tolkning gäller skyldigheten enligt 3 kap. 5 § 3 mom. i penningtvättslagen att identifiera en tredje part till vilken eller till förmån för vilken en livförsäkring eller placeringsförsäkring överförs situationer där en betalningsorder som gäller en försäkringsprodukt delvis eller helt riktas till en tredje part. Kreditinstitutet eller det finansiella institutet ska då efter att ha fått kännedom om betalningsordern identifiera den person som får betalningen, oberoende om det är fråga om en fysisk person, en juridisk person eller något annat ägararrangemang, såsom en trust.
- (87) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn vid en sådan riskbaserad bedömning som avses i 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen beakta även de risker som är förenade med försäkringens förmånstagare och vidta proportionella åtgärder i förhållande till de risker som är förenade med kundförhållandet. Om risken är förhöjd, ska företaget under tillsyn bedöma om det finns behov av skärpta åtgärder för kundkännedom.
- (88) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 5 § 5 mom. i penningtvättslagen att om företaget under tillsyn känner till att försäkringens förmånstagare är en person i politiskt utsatt ställning, ska i kundförhållandet iaktas skärpt identifieringsförfarande enligt 3 kap. 13 § i

penningtvättslagen från och med den tidpunkt då företaget under tillsyn blev medvetet om förmånstagarens ställning som en person i politiskt utsatt ställning.²⁶

- (89) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med institutets ledning enligt 3 kap. 5 § 5 mom. i penningtvättslagen den högre ledning som avses i 3 kap. 13 § 3 mom. 1 punkten i penningtvättslagen²⁷.

6.4 Uppgifter för kundkännedom

6.4.1 Inhämtande av uppgifter om kunden

- (90) I 3 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen föreskrivs om de uppgifter för kundkontroll som ska bevaras. I 1–7 punkten i momentet föreskrivs om bevarande av sådana grundläggande uppgifter som till exempel kundens namn och adress.
- (91) Enligt 3 kap. 3 § 2 mom. 8 punkten i penningtvättslagen är uppgifter som ska bevaras uppgifter om kundens verksamhet, arten och omfattningen av kundens affärsverksamhet, kundens ekonomiska ställning och grunderna för användningen av transaktionen eller tjänsten samt uppgifter om medlens ursprung och övriga i 4 § 1 mom. avsedda behövliga uppgifter som inhämtats för kundkännedom.
- (92) Enligt 3 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga inhämta uppgifter om sina kunders och deras verkliga förmånstagares verksamhet, arten och omfattningen av deras affärsverksamhet och grunderna för att en tjänst eller produkt används. De rapporteringsskyldiga får utnyttja uppgifter från olika uppgiftskällor om kunderna eller deras verkliga förmånstagare för att upprätta och förvalta den riskbedömning som gäller kunderna, för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt för att fullgöra den rapporteringsskyldighet och utredningsskyldighet som avses i denna lag.
- (93) I 3 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen konstateras dessutom att de rapporteringsskyldiga ska fästa särskild vikt vid uppgiftskällans trovärdighet och tillförlitlighet.
- (94) Enligt 3 kap. 3 § 2 mom. 9 punkten i penningtvättslagen hör till de uppgifter som ska bevaras också nödvändiga uppgifter som inhämtats för fullgörande av utredningsskyldigheten enligt 4 § 3 mom.²⁸

ANVISNING (styckena 95–105)

- (95) Enligt Finansinspektionens tolkning är syftet med den skyldighet att inhämta kunduppgifter som föreskrivs i 3 kap. 4 § i penningtvättslagen att säkerställa att företaget under tillsyn har tillräckliga uppgifter för att bedöma de risker som är förenade med kundförhållandet och för att fastställa kundens individuella risknivå.²⁹
- (96) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn genom att använda en riskbaserad metod fastställa vilka i 3 kap. 3 § 2 mom. 8 punkten i penningtvättslagen avsedda uppgifter som enligt dess åsikt behövs för att fastställa kundens risknivå med beaktande av de riskfaktorer som

²⁶ EBA:s riktlinjer för riskfaktorer, riktlinje 14.21.

²⁷ Se avsnitt 6.6.2, stycke 185 om godkännande av ett kundförhållande för en person i politiskt utsatt ställning.

²⁸ Se avsnitt 7.2 om utredningsskyldighet.

²⁹ Se avsnitt 6.2, särskilt föreskrifterna 11–14, om riskbaserad bedömning av kundförhållandet.

är förenad med olika produkter och tjänster samt kundkategorier. Omfattningen av de uppgifter för kundkännedom som företaget under tillsyn inhämtar kan variera utifrån en riskbaserad bedömning. De riskhanteringsmetoder som företaget under tillsyn tillämpar kan också inverka på hur omfattande uppgifter som ska insamlas om kunden.

- (97) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen att företaget under tillsyn genom att använda en riskbaserad metod ska fastställa från vilka källor och hur det samlar in uppgifter för kundkännedom när kundförhållandet etableras och medan kundförhållandet består. Som källa kan användas olika myndighetskällor samt andra trovärdiga och tillförlitliga källor, men en del av uppgifter kan insamlas direkt från kunden.
- (98) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn utifrån en riskbaserad bedömning avgöra vilka uppgiftskällor det betraktar som trovärdiga och tillförlitliga i enligt med 3 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen och det ska dessutom bedöma graden av tillförlitlighet hos de uppgifter som erhållits från uppgiftskällan. För att säkerställa att uppgifterna är trovärdiga och tillförlitliga kan företaget under tillsyn behöva utreda uppgifternas sanningsenlighet i flera uppgiftskällor som det bedömer som tillförlitliga.
- (99) I regeringens proposition³⁰ beskrivs närmare från vilka olika uppgiftskällor den rapporteringsskyldiga kan utnyttja uppgifter om kunden eller dennes verkliga förmånstagare för att fullgöra skyldigheten om kundkännedom. Uppgiftskällor kan till exempel vara domstolsbeslut, uppgifter i medierna och uppgifter i myndighetsregister. De rapporteringsskyldiga ska dock fästa särskild vikt vid uppgiftskällans trovärdighet och tillförlitlighet. Om uppgifterna till exempel grundar sig på sådant som framförts i offentligheten ska de rapporteringsskyldiga förhålla sig särskilt skeptiska till uppgifterna, eftersom det vanligen inte finns någon reell möjlighet att avgöra om källan är tillförlitlig. Man bör vara försiktig med att registrera uppgifter i till exempel kundregister enbart på grund av rapportering i medierna.
- (100) Vid tillämpningen av riktlinje 2.5 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer bör man beakta att den nationella lagstiftningen inte gör det möjligt att behandla personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse och därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder som uppgifter för kundkännedom.³¹
- (101) Enligt Finansinspektionens tolkning avses i 3 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen med inhämtande av uppgifter om grunderna för att en tjänst eller produkt används att företaget under tillsyn utreder varför kunden vill ha ett kundförhållande med företaget under tillsyn samt vilka av företagets produkter eller tjänster kunden ämnar använda och hur.
- (102) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn iakttar de minimiåtgärder som anges i riktlinje 4.38 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer för att utreda kundförhållandets art och syfte.
- (103) Enligt Finansinspektionens tolkning ska, när företaget under tillsyn tillhandahåller grundläggande banktjänster enligt 15 kap. 6 § i kreditinstitutslagen och kundförhållandet enligt företagets riskbedömning inte är förenat med större än sedvanlig risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, åtminstone följande uppgifter utredas och bevaras när kundförhållandet etableras och medan det upprätthålls:

³⁰ RP 38/2018 rd, s. 22

³¹ Se ekonomiutskottets betänkande EkUB 45/2022 rd, sid 4. Behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse och därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder får med stöd av artiklarna 10 och 6.1 i dataskyddsförordning endast utföras under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs.

- de uppgifter som avses i 3 kap. 3 § 2 mom. 1, 2 och 7 punkten i penningtvättslagen
- huruvida kunden är en i 3 kap. 13 § i penningtvättslagen avsedd person i politiskt utsatt ställning, en sådan persons familjemedlem eller en person som man vet att är en sådan persons medarbetare och huruvida kunden har varit en i 3 kap. 13 § i penningtvättslagen avsedd person i politiskt utsatt ställning
- med stöd av 3 kap. 3 § 2 mom. 8 punkten i penningtvättslagen
 - beskrivning av kundens ekonomiska ställning (t.ex. löntagare, pensionär, studerande)
 - uppgift om huruvida det är fråga om kundens huvudsakliga bankkundrelation
 - uppgift om medlens och regelbundna transaktioners/penningflödets ursprung eller källa
 - uppskattning av volymen av kundens regelbundna betalningstrafik
 - uppskattning av beloppet av kundens utlandsbetalningar och grund för betalningarna.

(104) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med adress i 3 kap. 3 § 2 mom. 1 punkten i penningtvättslagen i regel adressen på kundens fasta boningsort. Vid behov kan i stället för eller vid sidan av den fasta adressen även en tillfällig adress sparas.

(105) Enligt Finansinspektionens tolkning är det i fråga om den adressuppgift som avses i 3 kap. 3 § 2 mom. 1 punkten i penningtvättslagen i princip tillräckligt att företaget under tillsyn som kundens adressuppgift antecknar kundens kontaktadress via vilken kunden kan nås per brev, om kunden inte har någon fast eller tillfällig adress eller kunden inte vill lämna sin adress på grund av en gällande spärrmarkering. Företaget under tillsyn ska göra en riskbaserad bedömning av vilken betydelse det har för den totala risk som är förenad med kundrelationen att kundens fasta eller tillfälliga hemadress saknas och kan företaget under tillsyn hantera de risker som är förenade med kundrelationen. Hanteringen av de risker som är förenade med kundrelationen kan till exempel förutsätta effektiviserad uppföljning eller andra skärpta åtgärder för kundkännedom.

6.4.2 Identifiering av verkliga förmånstagare och kontroll av identiteten

(106) Enligt 3 kap. 6 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga identifiera och upprätthålla tillräckliga, korrekta och aktuella uppgifter om kundernas verkliga förmånstagare och vid behov kontrollera förmånstagarnas identitet.

(107) Verkliga förmånstagare definieras i 1 kap. 5 § i penningtvättslagen.

(108) Enligt 1 kap. 5 § 1 mom. i penningtvättslagen avses med en sammanslutnings verkliga förmånstagare en fysisk person som ytterst

1. direkt eller indirekt äger mer än 25 procent av aktierna i den juridiska personen eller annars en motsvarande andel i den juridiska personen,
2. direkt eller indirekt utnyttjar mer än 25 procent av rösträtten i den juridiska personen när detta röstetal är baserat på ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller motsvarande stadgar, eller
3. på annat sätt faktiskt utövar ett bestämmande inflytande i den juridiska personen.

- (109) Enligt 1 kap. 5 § 2 mom. i penningtvättslagen är en indikation på direkt ägande att den fysiska personen äger mer än 25 procent i den juridiska person som granskas.
- (110) Enligt 1 kap. 5 § 3 mom. i penningtvättslagen är en indikation på indirekt ägande att
1. en juridisk person i vilken en eller flera fysiska personer utövar självständig beslutanderätt äger mer än 25 procent eller innehar mer än 25 procent av rösträtten i den juridiska person som granskas, eller
 2. en fysisk person eller en juridisk person, i vilken den fysiska personen utövar självständig beslutanderätt, på grund av ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller motsvarande stadgar har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i styrelsen för eller i ett jämförbart organ i den juridiska person som granskas.
- (111) I 1 kap. 5 § 4 mom. i penningtvättslagen sägs att om en verklig förmånstagare inte kan identifieras eller om de villkor som anges i 1 mom. inte uppfylls ska som verklig förmånstagare betraktas styrelsen för eller ansvariga bolagsmän, verkställande direktören eller en person i motsvarande ställning i den juridiska person som granskas.
- (112) Enligt 3 kap. 6 § 2 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga dokumentera de åtgärder som vidtagits för att identifiera verkliga förmånstagare.
- (113) I enlighet med 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen får en rapporteringsskyldig som inte kan vidta i 3 kap. i penningtvättslagen föreskrivna åtgärder för att känna kundens verkliga förmånstagare inte etablera kundförhållanden, genomföra transaktioner eller upprätthålla affärsförhållanden.

ANVISNING (styckena 114–130)

- (114) Enligt Finansinspektionens tolkning ska de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen innehålla riskbaserade förfaranden som företaget under tillsyn använder för att fullgöra skyldigheterna enligt 3 kap. 6 § i penningtvättslagen att identifiera den verkliga förmånstagaren.
- (115) Enligt regeringens proposition³² baserar sig den verkliga förmånstagarens ställning i situationer enligt 1 kap. 5 § 1 mom. 1–7 punkten i penningtvättslagen på omständigheter som framgår av till exempel delägarförteckningen eller av den juridiska personen stadgar.
- (116) Enligt regeringens proposition³³ ska den rapporteringsskyldiga dessutom på ett i förhållande till de risker för penningtvätt som är förenade med kunden effektivt och ändamålsenligt sätt och i en sådan omfattning utreda om någon annan utövar bestämmande inflytande över kunden enligt 1 kap. 5 § 1 mom. Ett sådant bestämmande inflytande kan basera sig till exempel på ett delägaravtal eller på den omständigheten att det bestämmande inflytandet utövas genom ägarandelar som är mindre än 25 procent. I sådana situationer är det inte alltid möjligt att identifiera en verklig förmånstagare, vilket innebär att den rapporteringsskyldiga ska anpassa identifieringsåtgärderna till de risker för penningtvätt som är förenade med kunden.

³² RP 228/2016 rd, s.107.

³³ RP 228/2016 rd, s. 107.

- (117) Enligt Finansinspektionens tolkning är möjligheten enligt 1 kap. 5 § 4 mom. i penningtvättslagen att som verklig förmånstagare betrakta styrelsen för eller ansvariga bolagsmän, verkställande direktören eller en person i motsvarande ställning i den juridiska personen en undantagsregel som blir tillämplig bara om företaget under tillsyn inte på ett i förhållande till riskerna ändamålsenligt sätt och i tillräcklig omfattning utifrån den inhämtade utredningen kan fastställa en verklig förmånstagare vars ställning baserar sig på innehav eller bestämmande inflytande.³⁴
- (118) Enligt Finansinspektionens tolkning innebär 1 kap. 5 § 4 mom. i penningtvättslagen inte att i fråga om aktiebolag ska som verkliga förmånstagare vid sidan av styrelseledamöterna också anges verkställande direktören utan i vissa fall kan det vara ändamålsenligt att betrakta endast verkställande direktören eller i undantagsfall även någon annan person i motsvarande ställning som förmånstagare. Som verklig förmånstagare kan anges en eller flera personer. När styrelsen betraktas som verklig förmånstagare ska dock samtliga styrelseledamöter och inte bara en styrelseledamot anges som verkliga förmånstagare.
- (119) Enligt Finansinspektionens tolkning kan företaget under tillsyn tillämpa 1 kap. 5 § 4 mom. i penningtvättslagen till exempel om innehavet är så splittrat att varje ägares ägar- och röstandel stannar under 25 procent och inte heller någon annan utövar faktiskt bestämmande inflytande i den juridiska personen på det sätt som föreskrivs i 1 kap. 5 § 1 mom. 3 punkten i penningtvättslagen.
- (120) Enligt Finansinspektionens tolkning kan undantagsregeln i 1 kap. 5 § 4 mom. i penningtvättslagen inte tillämpas i en situation där kunden vägrar att lämna ut uppgifter om de verkliga förmånstagarna, utan i sådana situationer där en verklig förmånstagare inte kan identifieras via innehav eller bestämmande inflytande.
- (121) Enligt regeringens proposition³⁵ kan den rapporteringsskyldiga för att fullgöra skyldigheterna om kundkännedom och kundidentifiering utnyttja registeruppgifter om verkliga förmånstagare. De rapporteringsskyldiga kan dock inte uteslutande förlita sig på registeruppgifterna för att fullgöra sina skyldigheter om kundkännedom och kundidentifiering i fråga om verkliga förmånstagare.
- (122) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar att användbarheten i fråga om uppgifter om registrerade kan begränsas i bland annat situationer där de registrerade förmånstagaruppgifterna inte har uppdaterats eller företaget under tillsyn annars har orsak att misstänka att uppgifterna inte stämmer.
- (123) Enligt regeringens proposition³⁶ är sådana åtgärder som vidtagits för att identifiera verkliga förmånstagare och som den rapporteringsskyldiga ska dokumentera enligt 3 kap. 6 § 2 mom. i penningtvättslagen till exempel hur ofta uppgifterna om den verkliga förmånstagaren har kontrollerats eller uppdaterats, var uppgifterna har kontrollerats, exempelvis hos kunden, ett offentligt register eller någon annan offentlig källa och hur uppgifterna har bedömts till exempel i fråga om deras tillförlitlighet, samt eventuella ytterligare utredningar som gjorts.
- (124) Finansinspektionens tolkning är att när företaget under tillsyn har bedömt att ett kundförhållande inte är förenat med förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism och företaget under tillsyn inte har orsak att betvivla kundens utredning om verkliga förmånstagare, är det på det sätt som avses i 3 kap. 6 § 1 mom. i penningtvättslagen ändamålsenligt och tillräckligt att inhämta en

³⁴ Se närmare även artikel 3.6a ii i det fjärde penningtvättsdirektivet.

³⁵ RP 228/2016 rd, s. 107.

³⁶ RP 261/2020 rd, s. 21-22.

utredning om de verkliga förmånstagarna från kunden och jämföra uppgifterna med uppgifterna i register som avses i 6 kap. i penningtvättslagen.

- (125) Finansinspektionens tolkning är att när företaget under tillsyn har bedömt att ett kundförhållande är förenat med förhöjd risk för penningtvätt och finansiering av terrorism förutsätter kravet i 3 kap. 6 § 1 mom. i penningtvättslagen på ändamålsenliga och tillräckliga uppgifter att företaget under tillsyn inhämtar mer omfattande dokumentbevisning för att utreda vem som är verklig förmånstagare. Detta kan betyda att till exempel externa tjänsteleverantörers informationstjänster utnyttjas samt att ägare till bolag som ingår i en koncern utreds utifrån dokumentbevisning som verifierar detta och att dessa bolags handelsregisterutdrag och bolagsordningar granskas.
- (126) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn i situationer som avses i stycke 125 och även annars, om det är fråga om komplicerade ägarstrukturer, för att uppfylla kravet i 3 kap. 6 § 1 mom. i penningtvättslagen att upprätthålla uppgifterna utreda kundens koncernstruktur. så att av utredningen framgår ägar- och rösträttskedjan från kunden till varje verklig förmånstagare.
- (127) Enligt Finansinspektionens tolkning ska de förfaranden som avses i punkt 114 innehålla förfaranden för att säkerställa att uppgifterna enligt 3 kap. 6 § 1 mom. i penningtvättslagen är tillräckliga, korrekta och aktuella. De ska innefatta förfaranden för både regelbunden kontroll av uppgifterna och kontroll och uppdatering av uppgifterna i situationer där företaget under tillsyn får kännedom om betydande ändringar som hänför sig till kunden. Uppgifterna om kundens verkliga förmånstagare ska uppdateras till exempel i samband med en företagsaffär, fusion och delning.
- (128) Finansinspektionens tolkning är att om företaget under tillsyn vid iakttagandet av riskbaserad bedömning enligt 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen bedömer att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i anknytning till en kund är förhöjd, ska företaget bedöma om dess uppgifter om de verkliga förmånstagarna är tillräckliga och borde företaget vidta skärpta åtgärder för kundkännedom.
- (129) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn avgöra de situationer där en verklig förmånstagares identitet behöver kontrolleras på det sätt som avses i 3 kap. 6 § 1 mom. i penningtvättslagen utifrån en riskbaserad bedömning.
- (130) Finansinspektionens tolkning är att när företaget under tillsyn utifrån en riskbaserad bedömning har bedömt att en verklig förmånstagares identitet behöver kontrolleras på det sätt som avses i 3 kap. 6 § 1 mom. i penningtvättslagen, ska den verkliga förmånstagares identitet i regel kontrolleras i enlighet med 3 kap. 2 § 4 mom. i penningtvättslagen innan affärsförhållandet etableras eller transaktionen har slutförts. Kontrollen av identiteten kan slutföras efter den tidpunkt då affärsförhållandet etablerats, om det behövs för att undvika att affärsverksamheten avbryts eller om risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg.

Anmälningsskyldighet till Patent- och registerstyrelsen

- (131) I 6 kap. 5 § i penningtvättslagen sägs att om den rapporteringskyldiga upptäcker brister eller inkonsekvenser i de uppgifter som registrerats om den verkliga förmånstagaren ska denne anmäla detta till registerföraren (*tillsynsanmälan*)³⁷.

³⁷ Anvisningar om lämnande av tillsynsanmälan finns på Patent- och registerstyrelsens webbplats.

ANVISNING (styckena 132–140)

- (132) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder de uppgifter som avses i 6 kap. 5 § i penningtvättslagen uppgifter om de verkliga förmånstagare som är registrerade i handelsregistret.
- Exempel:
- Bostadsaktiebolag, ömsesidiga fastighetsaktiebolag, stiftelser, religionssamfund och föreningar gör inte anmälan om verkliga förmånstagare till handelsregistret. Trots att företaget under tillsyn upptäcker brister eller inkonsekvenser i de uppgifter om ledamöter i styrelsen eller förvaltningsrådet som finns antecknade i de register som avses i 1 kap. 7 § i penningtvättslagen, är företaget under tillsyn inte skyldigt att göra tillsynsanmälan.*
- (133) Enligt Finansinspektionens tolkning möjliggör 6 kap. 5 § i penningtvättslagen att företaget under tillsyn kan be kunden att uppdatera de registrerade uppgifterna om verkliga förmånstagare, om företaget under tillsyn upptäcker brister eller inkonsekvenser i dem.
- (134) Enligt Finansinspektionens tolkning uppstår inte sådant obefogat dröjsmål som avses i 6 kap. 5 § i penningtvättslagen, om företaget under tillsyn ger kunden en tidsfrist på ungefär en vecka att uppdatera uppgifterna innan tillsynsanmälan görs.
- (135) Enligt Finansinspektionens tolkning behöver den tillsynsanmälan som avses i 6 kap. 5 § i penningtvättslagen inte göras, om kunden uppdaterar sina förmånstagaruppgifter i registret inom den tidsfrist som avses i stycke 134.
- (136) Enligt Finansinspektionens tolkning behöver den tillsynsanmälan som avses i 6 kap. 5 § i penningtvättslagen inte göras, om inga uppgifter om kundens verkliga förmånstagare finns införda i registret.
- (137) Enligt Finansinspektionens tolkning inverkar lämnandet av den tillsynsanmälan som avses i 6 kap. 5 § i penningtvättslagen inte på skyldigheten för företaget under tillsyn att identifiera de verkliga förmånstagarna på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 6 § i penningtvättslagen.
- (138) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn uppmanar sin kund att rapportera förmånstagare utan dröjsmål, om inga uppgifter om kundens verkliga förmånstagare finns införda i registret.
- (139) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn i sin kundspecifika riskbedömning bedömer vilken betydelse det har för kundens totala risk om kunden inte har rapporterat sina förmånstagaruppgifter för registrering eller hållit dem ajour.
- (140) Finansinspektionen rekommenderar att om kunden inte vidtar åtgärder för att föra in korrekta och aktuella förmånstagaruppgifter i registret ska företaget under tillsyn bedöma om det är skäl att lämna en rapport om en tvivelaktig transaktion i situationen.

6.4.3 Bevarande och uppdatering av identifieringsuppgifter

- (141) Enligt 3 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga ha aktuella och relevanta uppsättningar av alla handlingar och uppgifter som gäller kundkännedom och kundens affärstransaktioner. Uppgifterna ska bevaras på ett tillförlitligt sätt i fem år från det att ett fast kundförhållande har upphört. När det är fråga om en tillfällig transaktion enligt 2 § 1 mom. 1 eller

2 punkten eller 2 mom. i den paragrafen ska uppgifter om kundkännedom bevaras i fem år från det att transaktionen har slutförts.

- (142) I 3 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen anges närmare vilka uppgifter för kundkännedom som åtminstone ska bevaras.
- (143) Enligt 3 kap. 1 § 3 mom. i penningtvättslagen ska de åtgärder för kundkännedom som anges i 3 kap. i penningtvättslagen utifrån den riskbaserade bedömningen iakttas så länge kundförhållandet består.
- (144) Enligt 3 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga dessutom identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om den rapporteringsskyldiga misstänker att uppgifterna om en kund vars identitet tidigare har kontrollerats inte är tillförlitliga eller tillräckliga.
- (145) Enligt 7 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga trots sekretessbestämmelserna utan ogrundat dröjsmål avgiftsfritt på begäran lämna tillsynsmyndigheten sådana uppgifter och utredningar som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som avses i denna lag eller i bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

ANVISNING (styckena 146–152)

- (146) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn för att tillgodose myndighetens rätt att få uppgifter enligt 7 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen ordna bevarandet av de handlingar och uppgifter som avses i 3 kap. 3 § i penningtvättslagen så att det kan ge in uppgifterna till Finansinspektionen utan ogrundat dröjsmål.
- (147) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder skyldigheten enligt 3 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen att ha aktuella och relevanta uppsättningar av handlingar och uppgifter som gäller kundkännedom och kundens affärstransaktioner samt skyldigheten att bevara dessa uppgifter att företaget under tillsyn har en komplett och sammanhängande registreringskedja (*audit trail*) mellan uppgifter för kundkännedom som insamlats vid olika tidpunkter.
- (148) Enligt Finansinspektionens tolkning ska de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten i penningtvättslagen innehålla förfaranden för att förvissa sig om att uppgifterna enligt 3 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen är korrekta, aktuella och relevanta hos företaget under tillsyn. Detta betyder till exempel att regelbundna uppdateringscykler bestäms för olika kundkategorier i enlighet med deras risknivå så att om ett kund- eller affärsförhållande bedöms vara förenat med större risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism än normalt, ska det bedömas oftare huruvida uppgifterna för kundkännedom är aktuella, tillförlitliga och relevanta.
- (149) Enligt Finansinspektionens tolkning gäller kravet i 3 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen på att uppgifterna ska vara aktuella och relevanta sådana uppgifter som utifrån en riskbaserad metod behövs för att identifiera kunden.
- (150) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder kravet i 3 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen på att uppgifterna för kundkännedom ska vara aktuella och relevanta att vid uppdateringen av uppgifterna för kundkännedom beaktas iakttagelser från den fortlöpande uppföljning som avses i 3 kap. 4 § 2 mom. i penningtvättslagen samt andra uppgifter som företaget under tillsyn har insamlat om kundens verksamhet medan kundförhållandet har pågått.

- (151) I regeringens proposition³⁸ sägs att om en handling som använts för att kontrollera en kunds identitet har gått ut under kundförhållandet och kunden använder stark autentisering betyder kravet på aktuella och relevanta uppgifter inte att man måste kräva att kunden visar upp en ny identitetshandling för att kunna fortsätta kundförhållandet.
- (152) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder kravet i 3 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen inte att uppgifterna i en ny gällande identifieringshandling eller en kopia av den ska sparas varje gång som kundens identifieringshandling gått ut, eftersom identiteten i princip inte är en uppgift som åldras.

Exempel:

Då företaget under tillsyn automatiskt kan kontrollera i befolkningsdatasystemet om personuppgifterna för en kund som har en finsk personbeteckning är ajour, behöver kunden inte nödvändigtvis varje gång visa upp en ny identifieringshandling i samband med att uppgifterna för kundkännedom uppdateras eller när en identifieringshandling som kunden tidigare visat upp har gått ut.

När det inte är möjligt att kontrollera uppgifterna i tillförlitliga källor till exempel i fråga om en utländsk kund kan det dock vara nödvändigt att förutsätta att kunden på nytt visar upp en gällande identifieringshandling.

6.5 Förenklade åtgärder för kundkännedom

6.5.1 Förenklat förfarande för kundkännedom

- (153) Enligt 3 kap. 8 § i penningtvättslagen får de rapporteringsskyldiga vid tillämpningen av 2, 3, 4 och 6 § i penningtvättslagen tillämpa förenklade åtgärder för kundkännedom, om de utifrån en riskbedömning bedömer att ett kundförhållande är förenat eller en enskild transaktion är förenad med låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga ska dock följa kundförhållandet på det sätt som avses i 4 § 2 mom. för att upptäcka ovanliga eller tvivelaktiga transaktioner. De rapporteringsskyldiga får inte tillämpa förenklat förfarande för kundkännedom, om de upptäcker ovanliga eller tvivelaktiga transaktioner.
- (154) Enligt 1 § 2 mom. i statsrådets förordning (929/2021) ska den rapporteringsskyldiga vid anpassningen av de åtgärder som ingår i de förenklade åtgärder för kundkännedom som avses i 3 kap. 8 § i penningtvättslagen säkerställa att åtgärderna för kundkännedom är tillräckliga i förhållande till de risker som är förenade med tjänsten, den nya eller redan befintliga produkten eller transaktionen, distributionskanalen, tekniken, det geografiska området eller kundförhållandet samt tillräckliga för att upptäcka exceptionella eller ovanliga transaktioner.

ANVISNING (styckena 155–162)

- (155) Enligt Finansinspektionens tolkning möjliggör de förenklade åtgärderna enligt 3 kap. 8 § i penningtvättslagen inte att företaget under tillsyn underlåter att uppfylla en eller flera av sina förpliktelser för kundkännedom i 3 kap. 2–4 och 6 § i penningtvättslagen. De förenklade åtgärderna gör det möjligt att anpassa åtgärderna för kundkännedom och den fortlöpande uppföljningen av kunden i fråga om en eller flera enstaka åtgärder för kundkännedom eller alla

³⁸ RP 38/2018 rd, s. 22.

åtgärder för kundkännedom. Sålunda ska alla förpliktelser enligt 3 kap. 2–4 och 6 § i penningtvättslagen uppfyllas, men de kan uppfyllas genom att vidta förenklade åtgärder.

- (156) Enligt Finansinspektionens tolkning förutsätter inte 3 kap. 8 § 1 mom. i penningtvättslagen att företaget under tillsyn är tvunget att iaktta förenklade åtgärder i situationer där risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg.
- (157) Finansinspektionens tolkning är om företaget under tillsyn har för avsikt att iaktta förenklade åtgärder enligt 3 kap. 8 § 1 mom. i penningtvättslagen, ska företaget under tillsyn som en del av de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen utarbeta förenklade åtgärder för kundkännedom. De förenklade åtgärderna behöver inte vara likadana i alla situationer med låg risk.
- (158) Enligt Finansinspektionens tolkning förutsätter iakttagande av sådana förenklade åtgärder för kundkännedom som avses i 3 kap. 8 § i penningtvättslagen att företaget under tillsyn uttryckligen har bedömt om kunden eller en enskild transaktion är förenad med sådana riskfaktorer på grund av vilka kunden eller en enskild transaktion inte kan klassificeras som att den är förenad med låg risk. För att företaget under tillsyn ska kunna göra denna bedömning ska företaget inhämta tillräckliga uppgifter om kunden och arten och omfattningen av kundens verksamhet. Bedömningen ska inte basera sig enbart på en enskild riskfaktor, utan kundförhållandet och de riskfaktorer som är förenade med det ska bedömas som en helhet.
- (159) Finansinspektionen tolkar att det enligt 3 kap. 8 § i penningtvättslagen är möjligt att gruppera kunderna så att på kunder som hör till en kundkategori som företaget under tillsyn i sin riskbedömning har bedömt vara förenad med låg risk tillämpas liknande förenklade åtgärder för kundkännedom. Tillämpningen av förenklade åtgärder för kundkännedom förutsätter dock att det inte finns några särskilda omständigheter som höjer den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med ett enskilt kundförhållande så att den risk som är förenad med kundförhållandet inte längre kan betraktas som låg vid en helhetsbedömning.
- Sådana kundkategorier på vilka förenklade åtgärder för kundkännedom kan tillämpas, om ett enskilt kundförhållande inte är förenat med särskilda faktorer som höjer risken, är till exempel
- bostadsaktiebolag, vars huvudsakliga syfte är att äga och förvalta bostadslägenheter som innehas av aktieägarna
 - väglag som endast vidtar åtgärder i anslutning till väghållning av enskilda vägar
 - delägarlag som förvaltar samfälliga vattenområden och som endast bedriver sedvanlig skötsel av vattenområdet och fiske i det
 - dikningsammanslutningar som bildats av markägare och som endast vidtar åtgärder i anslutning till verkställande och underhåll av gemensam dikning.
- (160) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar följande faktorer när det bedömer huruvida de bolagsaktiebolagskunder som avses i stycke 159 är förenade med sådana särskilda omständigheter som höjer risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i anslutning till kundförhållandet:
- använder bostadsaktiebolaget de produkter och tjänster som företaget under tillsyn erbjuder på ett sätt som är typiskt för bostadsaktiebolag,
 - bedriver bostadsaktiebolaget i betydande omfattning uthyrning av affärslokaler och om ja, är hyresgästerna förenade med faktorer som höjer risken till exempel genom att hyresgästerna

verkar i branscher som vanligtvis förknippas med högre risk för penningtvätt (t.ex. företag vars verksamhet är förenad med många stora kontantbetalningar),

- känner företaget under tillsyn till att en medlem i bostadsaktiebolagets styrelse eller en sådan ägare som äger en betydande del av bostadsaktiebolagets aktier är förenad med förhöjd risk för penningtvätt.

(161) Enligt Finansinspektionens tolkning befriar iakttagande av förenklade åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 8 § i penningtvättslagen inte företaget under tillsyn från att ordna fortlöpande uppföljning enligt 3 kap. 4 § 2 mom. i penningtvättslagen. Företaget under tillsyn ska iaktta och fästa uppmärksamhet på sådana förändringar i kundens omständigheter eller verksamhet som gör att kunden inte längre kan betraktas som en kund med låg risk som omfattas av förenklade åtgärder för kundkännedom.

(162) Finansinspektionen rekommenderar att företagen under tillsyn beaktar följande möjligheter att förenkla förfarandena för kundkännedom när de utarbetar åtgärderna för kundkännedom:

- Företaget under tillsyn genomför åtgärderna för kundkännedom i syfte att uppdatera uppgifterna för kundkännedom mera sällan än till exempel i fråga om kunder med vanlig risk eller risk som är högre än vanligt.
- Företaget under tillsyn inhämtar inte särskilt uppgifter om syftet med kundförhållandet, eftersom man kan sluta sig till det av den typ av produkt eller tjänst som kunden använder, när produkten eller tjänsten har planerats för endast ett ändamål, och eftersom den aktuella typen av produkt eller tjänst inte har hög risk i sig.
- Företaget under tillsyn genomför den fortlöpande uppföljningen i mera begränsad omfattning än i fråga om kunder med vanlig risk eller risk som är högre än vanligt till exempel genom att anpassa den fortlöpande uppföljningens frekvens och intensitet. Den fortlöpande uppföljningen kan också anpassas till exempel genom att följa endast de transaktioner som överskrider ett visst tröskelvärde. När tröskelvärde används ska företaget under tillsyn dock säkerställa att tröskelvärdet är på en rimlig nivå och att systemet förmår identifiera transaktioner som är kopplade till varandra och vilkas sammanlagda värde överskrider tröskelvärdet.

6.6 Skärpta åtgärder för kundkännedom

6.6.1 Skärpt förfarande för kundkännedom

(163) Enligt 3 kap. 10 § i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga tillämpa ett skärpt förfarande för kundkännedom

- 1) i de fall som avses i 11–13 och 13 a §,
- 2) om den rapporteringsskyldiga utifrån en riskbedömning bedömer att fallet är förenat med en högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism än vanligt, eller
- 3) om kunden eller transaktionen har beröringspunkter med en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism enligt Europeiska kommissionens bedömning utgör en avsevärd risk för Europeiska unionens inre marknad eller inte uppfyller de internationella förpliktelseerna.

- (164) I 3 kap. 11 - 13 a § i penningtvättslagen föreskrivs det dessutom om skärpta åtgärder för identifiering på distans, korrespondentförbindelser, personer i politiskt utsatt ställning och högriskstater utanför EES-området (högriskredjeländer). De förfaranden som ska iakttas i situationerna beskrivs mera detaljerat i lagen, varvid den rapporteringsskyldiga har mindre prövningsrätt än när endast 3 kap. 10 § i penningtvättslagen tillämpas.
- (165) I statsrådets förordning (929/2021) ingår bestämmelser om förenklade och skärpta åtgärder för kundkännedom och om mindre riskfaktorer och större riskfaktorer än vanligt vid förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

ANVISNING (styckena 166–171)

- (166) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn som en del av de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen utarbeta skärpta åtgärder för kundkännedom för de situationer som avses i 3 kap. 10 § i penningtvättslagen.
- (167) Enligt Finansinspektionens tolkning kompletterar de skärpta åtgärderna för kundkännedom enligt 3 kap. 10 § i penningtvättslagen de normala åtgärderna för kundkännedom när situationen anses vara förenad med högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism än vanligt. Strävan med de skärpta åtgärderna är effektivare riskhantering i situationer med högre risk än vanligt.
- (168) Enligt Finansinspektionens tolkning kan företaget under tillsyn för att iakttä de skärpta åtgärderna för kundkännedom enligt 3 kap. 10 – 13 a § i penningtvättslagen utarbeta flera förfaranden enligt vilka faktorer iakttagandet av de skärpta åtgärderna för kundkännedom beror på.
- (169) Enligt Finansinspektionens tolkning kan skyldighet att iakttä skärpta åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 10 § i penningtvättslagen uppkomma när kundförhållandet etableras eller medan det pågår.
- (170) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar exemplen om situationer som är förenade med högre risk än vanligt samt åtgärder för skärpt kundkännedom i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer när det utarbetar sina egna förfaranden för kundkännedom. Det skärpta förfarandet kan inbegripa till exempel följande åtgärder:
- inhämtande av uppgifter om kundens födelseort
 - inhämtande av närmare uppgifter från andra källor än kunden
 - inhämtande av ytterligare uppgifter om kunden, såsom kundförhållandets syfte och tänkta art
 - inhämtande av närmare uppgifter om kundens förmögenhet och medlens ursprung
 - kontroll av identiteten med hjälp av uppgifter från flera oberoende och tillförlitliga källor
 - åtgärder för kundkännedom vidtas oftare än vanligt under hela kundförhållandet
 - regelbunden kontroll av kundens transaktioner
 - inhämtande av närmare uppgifter om kundens transaktioner
 - inhämtande av ytterligare uppgifter om kundens verkliga ägare och förmånstagare
 - undersökning av kundens tidigare affärsverksamhet
 - undersökning av kunden och kundens verkliga förmånstagare till exempel genom webbsökning

- inhämtande av den högre ledningens godkännande för etablering av kundförhållandet eller fortsatt kundförhållande.

(171) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder inte 3 kap. 10 § 1 mom. i penningtvättslagen att en högre risk än vanligt som är förenad med ett kundförhållande eller en enskild transaktion automatiskt hindrar företaget under tillsyn från att ingå ett kundförhållande eller utföra en transaktion. I situationen i fråga är företaget under tillsyn skyldigt att vidta skärpta åtgärder för kundkännedom för att hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

6.6.2 Skärpta åtgärder för kundkännedom i fråga om personer i politiskt utsatt ställning

(172) Person i politiskt utsatt ställning (*PEP, politically exposed person*), familjemedlem till en person i politiskt utsatt ställning och medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning definieras i 1 kap. 4 § 1 mom. 11–13 punkten i penningtvättslagen (nedan också *PEP-ställning*).

(173) Enligt 3 kap. 13 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga ha lämpliga på riskbaserad bedömning grundade förfaranden för att konstatera om en kund eller kundens verkliga förmånstagare är eller har varit en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller medarbetare.

(174) Enligt 3 kap. 13 § 2 mom. i penningtvättslagen ska den politiska utsattheten alltid utredas om den rapporteringsskyldiga utifrån den i 2 kap. 3 § avsedda riskbedömningen bedömer att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med ett kundförhållande eller en enskild transaktion är högre än vanligt.

(175) I 3 kap. 13 § 3 mom. i penningtvättslagen, som i enlighet med penningtvättslagens övergångsbestämmelser träder i kraft den 1 mars 2024, sägs att om en kund eller kundens verkliga förmånstagare är en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller känd som medarbetare till en sådan person, ska

- 1) den rapporteringsskyldigas högre ledning godkänna att ett kundförhållande inleds med en sådan person,
- 2) den rapporteringsskyldiga vidta lämpliga åtgärder för att få reda på ursprunget till den förmögenhet och de medel som hör till kundförhållandet eller transaktionen, och
- 3) den rapporteringsskyldiga ordna skärpt och fortlöpande övervakning av kundförhållandet.

(176) Till och med den 29 februari 2024 ska de åtgärder som avses i stycke 175 iakttas också i en situation där en kund eller kundens verkliga förmånstagare har varit en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller känd som medarbetare till en sådan person.³⁹

(177) I 3 kap. 13 § 4 mom. i penningtvättslagen, som i enlighet med penningtvättslagens övergångsbestämmelser träder i kraft 1 mars 2024, sägs att när en person inte längre har ett betydande offentligt uppdrag ska den rapporteringsskyldiga åtminstone under 12 månader beakta om personen fortfarande utgör en risk och tillämpa motsvarande lämpliga åtgärder utifrån en riskbaserad bedömning tills personen inte längre anses utgöra någon specifik risk i fråga om personer i politiskt utsatt ställning.

³⁹ 3 kap. 13 § 3 mom. i penningtvättslagen.

- (178) Till och med den 29 februari 2024 betraktas enligt 3 kap. 13 § 4 mom. i penningtvättslagen en person inte längre som en person i politiskt utsatt ställning när han eller hon inte har haft något betydande offentligt uppdrag på minst ett år.
- (179) I statsrådets förordning om betydande offentliga uppdrag som avses i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (610/2019) uppräknas de uppgifter som i Finland betraktas som sådana betydande offentliga uppdrag som avses i 1 kap. 4 § 11 punkten i penningtvättslagen.

ANVISNING (styckena 180–186)

- (180) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn i sin riskbedömning enligt 2 kap. 3 § i penningtvättslagen som en del av riskerna i anslutning till kundförhållandet bedöma betydelsen av utövandet av betydande offentlig makt med särskild hänsyn till de produkter och tjänster som tillhandahålls samt den geografiska räckvidden.
- (181) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 13 § 1 mom. i penningtvättslagen att företaget under tillsyn kan självt utifrån en riskbaserad bedömning välja de åtgärder som behövs för att utreda kundens eller dennes verkliga förmånstagares PEP-ställning.
- (182) Enligt Finansinspektionens tolkning behöver kundens eller dennes verkliga förmånstagares PEP-ställning inte utredas inom ramen för de riskbaserade förfaranden som avses i 3 kap. 13 § 1 mom. i penningtvättslagen när det är fråga om andra försäkringsprodukter än liv- och andra placeringsförsäkringar enligt 3 kap. 5 § i penningtvättslagen. 3 kap. 13 § 2 mom. i penningtvättslagen förutsätter dock att kundens och dennes verkliga förmånstagares PEP-ställning utreds även i fråga om dessa produkter, om den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med ett kundförhållande eller en enskild transaktion är högre än vanligt.
- (183) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn utarbeta riskbaserade förfaranden för att uppfylla de förpliktelser i fråga om skärpt kundkännedom som avses i 3 kap. 13 § 3 mom. i penningtvättslagen. Förfarandena kan variera till exempel enligt vilken produkt eller tjänst det är fråga om.
- (184) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med den i 3 kap. 13 § 3 mom. 1 punkten i penningtvättslagen avsedda högre ledningen i företaget under tillsyn en sådan aktör som har tillräckliga kunskaper om den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som riktar sig mot företaget under tillsyn samt tillräckliga befogenheter att fatta beslut om den risk som riktar sig mot företaget.
- (185) Enligt Finansinspektionens tolkning ska uppgifterna om politisk utsatthet med stöd av 3 kap. 3 § i penningtvättslagen vara aktuella och relevanta, vilket betyder att uppgifterna ska granskas med jämna mellanrum för att följa med om personen fortfarande omfattas av skärpta åtgärder för kundkännedom i fråga om personer i politiskt utsatt ställning.
- (186) Finansinspektionen rekommenderar att företagen under tillsyn beaktar att bakom de särskilda bestämmelserna om personer i politiskt utsatt ställning ligger mål som hänför sig till korruptionsbekämpning. Bestämmelserna om personer i politiskt utsatt ställning bör inte tolkas så att transaktioner som utförs av personer i politiskt utsatt ställning i princip alltid ska betraktas som tveklaktiga. I skäl 33 i ingressen i det fjärde penningtvättsdirektivet sägs att vägra ingå en affärsförbindelse med en person enbart på grund av att fastställandet att denna är en person i

politiskt utsatt ställning strider mot detta direktivs och de reviderade FATF-rekommendationernas bokstav och anda.

6.6.3 Skärpta åtgärder för kundkännedom i fråga om högriskstater utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

- (187) I 3 kap. 13 a § i penningtvättslagen föreskrivs det om skärpta åtgärder i anslutning till transaktioner och betalningar med anknytning till stater utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som kommissionen har specificerat som högriskstater för penningtvätt och finansiering av terrorism (högriskredjeländer⁴⁰).
- (188) I 3 kap. 13 a § 1 mom. i penningtvättslagen uppräknas de förfaranden för kundkännedom som den rapporteringsskyldiga ska iaktta och i 2 mom. ingår en förteckning över de åtgärder som den rapporteringsskyldiga kan vidta utifrån sin riskbaserade bedömning.

ANVISNING (styckena 189–193)

- (189) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar riktlinjerna 4.55–4.57 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer när det bedömer om en transaktion eller betalning har anknytning till en högriskstat.
- (190) Enligt Finansinspektionens tolkning förpliktar inte enbart det att kunden eller dennes verkliga förmånstagare är medborgare i en högriskstat som sådant företaget under tillsyn att iaktta förfarandet enligt 3 kap. 13 a § i penningtvättslagen utan i bedömningen måste omständigheter som är förenade med kunden och transaktionen beaktas i vidare bemärkelse.
- (191) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn ha förfaranden för insamling av de uppgifter som avses i 13 a § 1 mom. i penningtvättslagen. Företaget under tillsyn kan utifrån en riskbaserad bedömning fastställa vilka ytterligare uppgifter det inhämtar.
- (192) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med den i 3 kap. 13 a § 1 mom. 5 punkten i penningtvättslagen avsedda högre ledningen i företaget under tillsyn en sådan aktör som har tillräckliga kunskaper om den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som riktar sig mot företaget under tillsyn samt tillräckliga befogenheter att fatta beslut om den risk som riktar sig mot företaget.
- (193) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn utarbeta de verksamhetsprinciper och förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen för iakttagande av förpliktelserna enligt 3 kap. 13 a § 2 mom. Där ingår att fastställa de situationer där företaget under tillsyn anser att det behöver tillämpa de förfaranden som avses i 3 kap. 13 a § 2 mom. i penningtvättslagen.

⁴⁰ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2016/1675.

6.7 Korrespondentförbindelser

6.7.1 Avsnittets tillämpningsområde

(194) Detta avsnitt tillämpas på kreditinstitut, finansiella institut som avses i 1 kap. 4 § 1 mom. 16 punkten i penningtvättslagen, betalningsinstitut samt tillhandahållare av betaltjänster som avses i 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut.

6.7.2 Definition av korrespondentförbindelse och motparts kännedom

- (195) Med korrespondentförbindelse avses enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 18 punkten i penningtvättslagen⁴¹:
- tillhandahållande av banktjänster från en bank som korrespondent till en annan bank som motpart, inbegripet tillhandahållande av ett löpande konto eller annat passivkonto och till detta knutna tjänster, till exempel likviditetsförvaltning, internationella överföring av medel, checkavräkning, betalningsförmedlingskonton och valutatjänster
 - förbindelser mellan kreditinstitut och finansiella institut där liknande tjänster tillhandahålls av ett korrespondentinstitut eller motpartsinstitut, och inbegripet förbindelse som etablerats för värdepapperstransaktioner eller överföring av medel.
- (196) I 3 kap. 12 § i penningtvättslagen föreskrivs det om skärpta åtgärder för kundkännedom som ska tillämpas vid korrespondentförbindelser med motparter i länder utanför EES.
- (197) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas vid kundkännedom samt om den riskhantering som kunderna orsakar för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten samt 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder.
- (198) Med företag under tillsyn avses i föreskrifterna 200–201 och i anvisningarna 202–206 de företag under tillsyn som omfattas av de bemyndiganden att meddela föreskrifter som avses i stycke 197.
- (199) Anvisningarna 202–206 tillämpas förutom på kreditinstitut och finansiella institut även på betalningsinstitut samt tillhandahållare av betaltjänster som avses i 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut.

FÖRESKRIFT (styckena 200–201)

- (200) I korrespondentförbindelser mellan kreditinstitut och finansiella institut och i arrangemang som motsvarar en korrespondentförbindelse där den ena parten eller båda parterna är ett betalningsinstitut eller en i 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut avsedd tillhandahållare av betalningstjänster (*arrangemang som motsvarar en korrespondentförbindelse*) ska företaget under tillsyn på förhållandet till den andra parten tillämpa åtgärderna för kundkännedom i 3 kap. i penningtvättslagen inklusive riskbaserad bedömning av kundförhållandet.
- (201) Företaget under tillsyn ska kunna påvisa för Finansinspektionen att en korrespondentförbindelse ingåtts samt att det har tillräckliga uppgifter om motparten och om den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med motparten samt korrespondentförbindelsen.

⁴¹ Artikel 3.8 a och b i det fjärde penningtvättsdirektivet.

ANVISNING (styckena 202–206)

- (202) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med finansiellt institut i definitionen av korrespondentförbindelse i 1 kap. 4 § 1 mom. 18 punkten i penningtvättslagen ett finansiellt institut enligt 3 kap. 12 § i penningtvättslagen om skärpta åtgärder för kundkännedom. Finansiellt institut definieras i 1 kap. 4 § 1 mom. 16 punkten i penningtvättslagen.⁴²
- (203) Enligt Finansinspektionens tolkning inbegriper de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen att bestämma om det i förhållande mellan företaget under tillsyn och ett kredit-, finansiellt eller betalningsinstitut eller i 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut avsedda tillhandahållare av betalningstjänster är fråga om enstaka transaktioner eller en i 1 kap. 4 § 1 mom. 18 punkten i penningtvättslagen avsedd korrespondentförbindelse eller ett i stycke 200 avsett arrangemang som motsvarar en korrespondentförbindelse. I förfarandena ska beaktas åtminstone de risker som är förenade med motparten och transaktionen.
- (204) Enligt Finansinspektionens tolkning uppstår en korrespondentförbindelse enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 18 punkten i penningtvättslagen åtminstone när avsikten är att tillhandahålla tjänster upprepade gånger och förbindelsen är av fortlöpande natur. Exempelvis när en korrespondentbank tillhandahåller motparten ett payable-through-konto uppstår alltid en korrespondentförbindelse.
- (205) Enligt Finansinspektionens tolkning ska man vid en riskbedömning enligt 2 kap. 3 § i penningtvättslagen bedöma de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med korrespondentförbindelser och metoderna att hantera dessa risker.
- (206) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn i sin riskbaserade bedömning beaktar riktlinjerna 8.4 – 8.9 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer när det bedömer de faktorer i anslutning till korrespondentförbindelser som ökar eller minskar risken.

6.7.3 Korrespondentförbindelser med motparter inom EES

- (207) Enligt 3 kap. 10 § 1 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringskyldiga tillämpa ett skärpt förfarande för kundkännedom bland annat om de utifrån en riskbedömning bedömer att den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med fallet är högre än vanligt.
- (208) Anvisningarna 209–211 tillämpas förutom på kreditinstitut och finansiella institut även på betalningsinstitut samt i 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut avsedda tillhandahållare av betalningstjänster.

ANVISNING (styckena 209–211)

- (209) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 10 § 1 mom. i penningtvättslagen att företaget under tillsyn utifrån en bedömning av de risker som hänför sig till korrespondentförhållandet kan komma fram till resultatet att motparten bör bli föremål för skärpta åtgärder för kundkännedom trots att motparten är etablerad inom EES.⁴³

⁴² I den finskspråkiga lagen om penningtvätt används två olika termer för det som på svenska kallas finansiellt institut, nämligen "finanssilaitos" i definitionen av korrespondentförbindelse i 1 kap. 4 § 1 mom. 18 punkten och "rahoituslaitos" i 3 kap. 12 § om skärpta åtgärder för kundkontroll vid korrespondentförbindelser. "Rahoituslaitos" definieras i 1 kap. 4 § 16 punkten i lagen om penningtvätt, medan "finanssilaitos" inte definieras i lagen.

⁴³ RP 236/2021 rd s.63.

Exempel:

Ett tecken på förhöjd risk kan vara till exempel att motparten finns i en sådan EES-stat som finns på FATF:s förteckning över sådana länder med strategiska brister i sin bekämpning och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism med vilka FATF har upprättat en handlingsplan för att avhjälpa identifierade brister⁴⁴. Detta betyder ändå inte att motparten i dessa situationer automatiskt bör tillämpa skärpta åtgärder för kundkännedom.

- (210) Finansinspektionens tolkning är att om företaget har för avsikt att ingå korrespondentförbindelser ska det som en del av de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen utarbeta riskbaserade förfaranden som ska iakttas i korrespondentförbindelsen för att inhämta tillräckliga uppgifter inklusive förfaranden för att fullgöra åtgärder för skärpt kundkännedom.
- (211) Finansinspektionen rekommenderar att ett företag under tillsyn i en korrespondentförbindelse med en motpart som är etablerad inom EES utifrån en riskbedömning
- inhämtar tillräckliga uppgifter om motparten för att förstå vad motpartens affärsverksamhet består av och för att säkerställa att motparten har effektiva förfaranden för att iakttä bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism
 - bedömer motpartens anseende utifrån uppgifter som är allmänt tillgängliga
 - bedömer arten av den tillsyn som riktas mot motparten
 - omsorgsfullt utreder motpartens verkliga förmånstagare och ägare och bedömer de risker som hänförs till ägarstrukturen.

6.7.4 Korrespondentförbindelse med motparter utanför EES

- (212) I 3 kap. 12 § 1 mom. i penningtvättslagen sägs att om ett kreditinstitut eller finansiellt institut ingår avtal om skötsel av betalningar och andra uppdrag (*korrespondentförbindelse*) med ett kreditinstitut eller finansiellt institut i ett land utanför EES-staterna, ska institutet före avtalslutet inhämta tillräckliga uppgifter om det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart för att sätta sig in i dess affärsverksamhet.
- (213) Enligt 3 kap. 12 § 2 mom. i penningtvättslagen ska kreditinstitutet eller det finansiella institutet göra en bedömning av motpartens anseende, kvaliteten på den tillsyn som motparten utövar och motpartens åtgärder för förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Kreditinstitutets eller det finansiella institutets högsta ledning ska godkänna att korrespondentförbindelsen inleds. Avtalet ska uttryckligen avse genomförande av åtgärderna för kundkännedom och lämnande av relevanta uppgifter om dessa åtgärder, på begäran, till det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart.
- (214) Dessutom sägs det i 3 kap. 12 § 4 mom. i penningtvättslagen att om värdepappersföretag, betalningsinstitut, fondbolag, AIF-förvaltare eller försäkringsbolag ingår avtal om arrangemang som motsvarar arrangemangen enligt 1 mom., ska 3 kap. 12 § iakttas.

⁴⁴ Denna förteckning kallas ofta "gråa listan". När ett land är föremål för FATF:s utökad övervakning (*increased monitoring*), innebär det att landet har förbundit sig till att lösa identifierade strategiska brister snabbt enligt överenskomna tidtabeller och landet övervakas intensivare. FATF kräver inte att den effektiviserade due diligence-principen ska tillämpas på dessa länder, men uppmanar sina medlemmar att i sina riskanalyser beakta FATF:s iakttagelse.

- (215) Enligt 3 kap. 12 § 5 mom. i penningtvättslagen ska ett kreditinstitut eller finansiellt institut som tillhandahåller payable-through-konton till andra kreditinstitut och finansiella institut säkerställa att det kreditinstitut eller finansiella institut som är motpart
- 1) har identifierat de kunder som har direkt tillgång till kreditinstitutets eller det finansiella institutets konto och i fråga om dessa kunder fortlöpande vidtagit åtgärder för kundkännedom, samt
 - 2) på begäran förser det med relevanta uppgifter som gäller kundkännedom.
- (216) Anvisningarna 217–221 tillämpas förutom på kreditinstitut och finansiella institut även på betalningsinstitut samt på i 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut avsedda tillhandahållare av betalningstjänster.

ANVISNING (styckena 217–221)

- (217) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn vid bedömning av om uppgifterna är tillräckliga för att fullgöra de skärpta åtgärderna för kundkännedom enligt 3 kap. 12 § i penningtvättslagen beaktar vad som konstateras i riktlinje 8.17 i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer.
- (218) Enligt Finansinspektionens tolkning inbegriper kravet enligt 3 kap. 12 § i penningtvättslagen att inhämta tillräckliga uppgifter om motparten för att sätta sig in i dess affärsverksamhet samt kravet på riskbaserad bedömning enligt 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen åtminstone följande åtgärder:
- bedömning av motpartens anseende utifrån uppgifter som är allmänt tillgängliga
 - bedömning av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med den stat där motparten är belägen, inklusive risken för korruption
 - bedömning av arten av den tillsyn som riktas mot motparten i den stat där denne finns (t.ex. utifrån FATF:s, IMF:s eller andra bedömningsrapporter eller genom att kontakta motpartens tillsynsmyndighet)
 - inhämtande av tillräckliga uppgifter för att säkerställa att motparten har effektiva förfaranden för att iaktta bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism
 - omsorgsfull utredning av motpartens verkliga förmånstagare och ägare och bedömning av de risker som är förenade med ägarstrukturen.
- (219) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn inhämtar uppgifter från tillförlitliga källor samt direkt från motparten för att fullgöra de skärpta åtgärderna för kundkännedom.
- (220) Enligt Finansinspektionens tolkning inbegriper 3 kap. 12 § 2 mom. i penningtvättslagen en förpliktelse att dokumentera både ingåendet av en korrespondentförbindelse och den högre ledningens godkännande av inledandet av korrespondentförbindelsen.
- (221) När en korrespondent tillhandahåller payable-through-konton till andra kreditinstitut och finansiella institut är enligt Finansinspektionens tolkning i 3 kap. 12 § 5 mom. 2 punkten i penningtvättslagen avsedda relevanta uppgifter som gäller kundkännedom och som motparten ska lämna korrespondenten åtminstone sådana uppgifter om motpartens kunder som kan behövas för att fullgöra utredningsskyldigheten i 3 kap. 4 § 3 mom. eller rapporteringsskyldigheten i 4 kap. 1 § i penningtvättslagen.

6.7.5 Brevlådebanker

- (222) Enligt 3 kap. 12 § 3 mom. i penningtvättslagen får ett kreditinstitut eller finansiellt institut inte inleda eller fortsätta en korrespondentförbindelse med ett institut som är en brevlådebank eller vars konton brevlådebanker kan använda.
- (223) Med brevlådebank (*shell bank*) avses enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 19 punkten i penningtvättslagen ett kreditinstitut eller finansiellt institut eller ett institut som bedriver motsvarande verksamhet som ett kreditinstitut eller ett finansiellt institut och som är registrerat i en jurisdiktion där det saknar ett fysiskt verksamhetsställe och en faktisk ledning, och som inte hör till en kredit- eller finanskoncern eller motsvarande annan ekonomisk sammanslutning som är föremål för offentlig tillsyn.

ANVISNING (stycke 224)

- (224) Enligt Finansinspektionens tolkning ska kreditinstitut och finansiella institut ha i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen avsedda verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller för att säkerställa att de inte ingår korrespondentförbindelser med brevlådebanker.

7 Fortlöpande uppföljning av kundförhållandet och utredningsskyldighet

7.1 Fortlöpande uppföljning

- (1) Bestämmelser om fortlöpande uppföljning finns i 3 kap. 4 § 2 och 3 mom. i penningtvättslagen och bestämmelser om aktuella och relevanta uppgifter för kännedom finns i 3 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen.
- (2) Enligt 3 kap. 4 § 2 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga ordna uppföljning som med beaktande av arten och omfattningen av kundernas verksamhet, kundförhållandenas beständighet och varaktighet samt riskerna är tillräcklig för att säkerställa att kundernas verksamhet är förenlig med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av och uppgifter om kunden och dennes verksamhet.
- (3) Enligt 3 kap. 4 § 3 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga särskilt fästa vikt vid transaktioner som till sin struktur eller storlek eller i förhållande till den rapporteringsskyldigas storlek eller driftställe är ovanliga. Samma förfarande ska tillämpas om transaktionerna inte har något uppenbart ekonomiskt syfte eller inte är förenliga med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av eller uppgifter om kunden. Vid behov ska ursprunget till medlen i en transaktion utredas.
- (4) Med informationssystembaserad övervakning avses i detta kapitel modellmetoden för riskhantering i anslutning till fortlöpande uppföljning av kunder och transaktioner där man utnyttjar scenarier som den rapporteringsskyldiga fastställt på förhand och med vilkas hjälp informationssystemet lyfter fram kunder och transaktioner som föremål för fortsatta åtgärder och manuell uppföljning.⁴⁵
- (5) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas för kundkännedom samt om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.
- (6) Med företag under tillsyn avses i föreskrifterna 17–21 de företag under tillsyn som omfattas av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 5.

ANVISNING (styckena 7–16)

- (7) Enligt Finansinspektionens tolkning inbegriper de verksamhetsprinciper och förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen också förfaranden för att uppfylla de förpliktelser i fråga om fortlöpande uppföljning som föreskrivs i 3 kap. 4 § i penningtvättslagen.
- (8) Enligt Finansinspektionens tolkning omfattar den fortlöpande uppföljning som avses i 3 kap. 4 § 2 mom. i penningtvättslagen granskning av transaktionerna under hela affärsförhållandet för att säkerställa att de transaktioner som utförs stämmer överens med de uppgifter som den

⁴⁵ Ang. modellmetoden för riskhantering se avsnitt 5.1.

rapporteringskyldiga har om kunden, dennes affärsverksamhet och riskprofil och vid behov om medlens ursprung, samt säkerställande av att de innehavda handlingarna och uppgifterna är aktuella⁴⁶.

- (9) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn med stöd av 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen när det utarbetar förfaranden för fortlöpande uppföljning beakta arten, storleken och omfattningen av verksamheten hos företaget under tillsyn samt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.
- (10) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder 3 kap. 4 § 2 mom. att förfarandena för fortlöpande uppföljning ska omfatta förfaranden för att jämföra uppgifterna för kundkännedom och kundens verksamhet med uppgifter som företaget under tillsyn har inhämtat om kunden och dennes verksamhet när kundförhållandet etablerades eller under kundförhållandet samt med uppgifter som har fåttts om kunden och dennes verksamhet i samband med den fortlöpande uppföljningen.
- (11) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med tillräcklig fortlöpande uppföljning i 3 kap. 4 § 2 mom. att den fortlöpande uppföljningen ska vara systematisk och heltäckande med beaktande av omfattningen av verksamheten och riskerna med kundförhållandena hos företaget under tillsyn. Heltäckande betyder till exempel att alla produkter och tjänster som företaget under tillsyn tillhandahåller har beaktats i den fortlöpande uppföljningen.
- (12) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med fortlöpande uppföljning som är tillräcklig med beaktande av riskerna i 3 kap. 4 § 2 mom. att ju större risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med kunden desto effektivare ska företaget under tillsyn följa kundens verksamhet och kundens transaktioner samt säkerställa att verksamheten motsvarar de uppgifter som inhämtats om kunden (riskbaserad uppföljning).
- (13) Enligt Finansinspektionens tolkning betyder skyldigheten i 3 kap. 1 § 3 mom. i penningtvättslagen att iaktta riskbaserade åtgärder för kundkännedom under hela kundförhållandet bland annat att företaget under tillsyn ska som en del av den fortlöpande uppföljningen av kundförhållandet och särskilt när uppgifterna för kundkännedom uppdateras bedöma hur förändringar i kundens verksamhet påverkar kundens individuella risknivå.
- (14) Finansinspektionens tolkning är att om det är fråga om ett företag under tillsyn som rapporterar enligt 4 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen⁴⁷, ska den fortlöpande uppföljningen inbegripa förfaranden för att upptäcka enskilda betalningar eller prestationer som överskrider tröskelvärdet samt för att upptäcka sammanhängande betalningar eller prestationer.
- (15) Finansinspektionen rekommenderar att en tillhandahållare av virtuella valutor använder ett datasystembaserat analysprogram för att identifiera en kund och följa dennes verksamhet, om affärsverksamhetens art och omfattning förutsätter detta utifrån riskbedömningen. Tillhandahållaren av virtuella valutor bör använda den information som erhållits med hjälp av analysprogrammet även för att bedöma de risker som kunderna medför för tillhandahållarens verksamhet.
- (16) Finansinspektionen rekommenderar att om den som tillhandahåller en tjänst i anslutning till virtuella valutor tillåter sina kunder att överföra virtuella valutor till eller från tjänsten genom att utnyttja funktionaliteter vilkas uppenbara syfte är att utplåna de virtuella valutornas ursprung, bör

⁴⁶ Se närmare avsnitt 6.4 om inhämtande av uppgifter för kundkännedom och särskilt 6.4.3, särskilt stycke 150, om uppdatering av uppgifterna

⁴⁷ Se avsnitt 9.2 om gränsvärdesrapportering

detta beaktas vid riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. Ett exempel på en sådan funktionalitet är en så kallad mixer.

FÖRESKRIFT (styckena 17–21)

- (17) Företaget under tillsyn ska säkerställa att det har reserverats tillräckliga ekonomiska och tekniska resurser samt personalresurser för den fortlöpande uppföljningen.
- (18) Företaget under tillsyn ska ordna den fortlöpande uppföljningen så att företaget utan obefogat dröjsmål kan upptäcka och reagera på i 3 kap. 4 § 3 mom. i penningtvättslagen avsedda ovanliga transaktioner.
- (19) Kreditinstitut och betalningsinstitut ska ha informationssystembaserad övervakning för den fortlöpande uppföljningen.
- (20) Företaget under tillsyn ska säkerställa att både förfarandena för manuell fortlöpande uppföljning och de scenarier för informationssystembaserad övervakning som företaget eventuellt använder baserar sig på företagets riskbedömning enligt 2 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen och att de är tillräckligt heltäckande med beaktande av arten, storleken och omfattningen av företagets verksamhet. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid de risker i anslutning till olika produkter och tjänster samt kundförhållanden samt de geografiska risker som identifierats vid riskbedömningen.
- (21) Företaget under tillsyn ska säkerställa att de anvisningar om fortlöpande uppföljning som avses i 9 kap. 1 § 3 mom. i penningtvättslagen åtminstone omfattar
- anvisningar om olika uppgifter inom den fortlöpande uppföljningen med beaktande av de risker som är förenade med företagets olika affärsområden samt produkter och tjänster
 - anvisningar om omsorgsfull och tillräcklig dokumentation av de vidtagna åtgärderna, särskilt så att det går att påvisa i efterhand vilka åtgärder som har vidtagits på grund av iakttagelserna från den fortlöpande uppföljningen (inklusive behandlingen av övervakningsträffar) samt motivering till åtgärderna.

ANVISNING (stycke 22)

- (22) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 5 iakttar föreskrifterna 17–21.

7.2 Utredningsskyldighet

- (23) I 3 kap. 4 § 3 mom. i penningtvättslagen föreskrivs det om de rapporteringsskyldigas utredningsskyldighet när det gäller deras kunder och dessas transaktioner. Enligt lagbestämmelsen ska de rapporteringsskyldiga särskilt fästa vikt vid transaktioner som till sin struktur eller storlek eller i förhållande till den rapporteringsskyldigas storlek eller driftställe är ovanliga. Samma förfarande ska tillämpas om transaktionerna inte har något uppenbart ekonomiskt syfte eller inte är förenliga med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av eller uppgifter om kunden. Vid behov ska ursprunget till medlen i en transaktion utredas.
- (24) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas för kundkännedom samt om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om

betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.

- (25) Med företag under tillsyn avses i föreskrift 26 de företag under tillsyn som omfattas av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 24.

FÖRESKRIFT (stycke 26)

- (26) Företaget under tillsyn ska säkerställa att det har tillräckliga ekonomiska och tekniska resurser samt personalresurser för att fullgöra utredningsskyldigheten inklusive undersökning av träffar från den informationssystembaserade övervakningen.

ANVISNING (styckena 27–33)

- (27) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 24 iakttar föreskrift 26.
- (28) Enligt Finansinspektionens tolkning ska förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen hos företaget under tillsyn inbegripa förfaranden för att fullgöra utredningsskyldigheten. Av förfarandena ska det bland annat framgå vilken slags utredning och vilka handlingar som stödjer utredningen som ska inhämtas om kundens transaktioner för att avgöra om en transaktion bör rapporteras på det sätt som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen.
- (29) Finansinspektionen rekommenderar att när företaget under tillsyn bedömer om en transaktion är ovanlig ska det beakta till exempel följande omständigheter:
- är värdet av transaktionen större än normalt jämfört med kundens eller en viss kundkategoris typiska verksamhet
 - varifrån tas de medel som hänförs till transaktionen emot eller vart överförs de medel som hänförs till transaktionen och motsvarar detta företagets uppfattning om kundens eller kundkategorins typiska verksamhet
 - gör transaktionen det möjligt för kunden att ta emot betalningar från en okänd tredje part
 - är transaktionen förenad med geografiska områden som avviker från kundens tidigare verksamhet med avseende på till exempel platsen där transaktionen utförts eller ursprungs- eller mållandet för betalningarna
 - används produkter eller tjänster på ett sätt som avviker från kundens tidigare verksamhet eller på allmän nivå på ett sätt som avviker från hur produkten eller tjänsten i fråga vanligtvis används.
- (30) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn utnyttjar uppgifter från allmänt tillgängliga källor för att bedöma om transaktioner är ovanliga, om företaget bedömer att källan är trovärdig och tillförlitlig.
- (31) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn vid behov tar kontakt med kunden för att få ytterligare information om syftet med en transaktion eller kundens verksamhet. Någon annan utredning som kunden lämnar än en som baserar sig på dokumentbevisning är dock inte

nödvändigtvis tillräcklig för att omkullkasta misstankar som väckts i fråga om en transaktion eller kundens verksamhet.

- (32) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn vid behov begär en skriftlig utredning av kunden och då bör särskild uppmärksamhet fästas vid att handlingarna är äkta och trovärdiga. Som skriftlig utredning kan det beroende på situationen finnas behov av att begära till exempel följande handlingar:
- köpebrev (fastighet, bostad, bil, båt eller någon annan värdefull egendom)
 - dödsboets handlingar (bouppteckning, avvittringshandling eller arvsförfarandehandling)
 - kundens lönespecifikation eller beskattningsbeslut
 - köpebrev som hänför sig till affärsverksamheten, försäljnings-/köpeavtal, finansieringsavtal, tullhandlingar och räkningar som hänför sig till utrikeshandel
 - skuldebrev.
- (33) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med utredning av ursprunget till medlen i en transaktion i 3 kap. 4 § 3 mom. i penningtvättslagen utredning av till vilken rättshandling medlen hänför sig. För att utreda ursprunget till medlen räcker det inte att företaget under tillsyn får veta från vem medlen härrör eller till exempel vilket kreditinstitut eller annan tillhandahållare av betalningstjänster som har överfört medlen.

8 Vägran att etablera kundförhållande, begränsning av tjänsterna och avslutande av kundförhållandet

8.1 Allmänt

- (1) EBA har utfärdat riktlinjer för riskfaktorer (EBA/GL/2021/02), som tillämpas på företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1. stycke 1. Enligt artikel 16.3 i EBA-förordningen ska finansinstituten med alla tillgängliga medel söka följa EBA:s riktlinjer.

ANVISNING (stycke 2)

- (2) Finansinspektionen rekommenderar att också företagen under tillsyn enligt avsnitt 1.1 stycke 2 iakttar EBA:s riktlinjer för riskfaktorer i tillämpliga delar också när de överväger att vägra att etablera ett nytt kundförhållande eller åtgärder för att begränsa tjänsterna för befintliga kunder och att avsluta ett kundförhållande.

8.2 Huvudprinciper för vägran att etablera kundförhållande, begränsning av tjänsterna och avslutande av kundförhållandet

- (3) I 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen sägs att en rapporteringsskyldig som inte kan vidta i detta kapitel föreskrivna åtgärder för kundkännedom får inte etablera kundförhållanden, genomföra transaktioner eller upprätthålla affärsförhållanden.

En rapporteringsskyldig som är ett kreditinstitut får inte heller genomföra betalningstransaktioner via ett betalkonto om den inte kan vidta åtgärder för kundkännedom.

Den rapporteringsskyldiga ska också bedöma om den behöver lämna en rapport om tvivelaktiga transaktioner i anslutning till fallet. Den rapporteringsskyldiga ska avbryta åtgärderna för kundkännedom om den med fog bedömer att åtgärderna äventyrar lämnandet av rapporten om tvivelaktiga transaktioner.

- (4) Enligt 3 kap. 3 § 1 mom. i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga ha aktuella och relevanta uppsättningar av alla handlingar och uppgifter som gäller kundkännedom och kundens affärstransaktioner.
- (5) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas för kundkännedom samt om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.
- (6) Med företag under tillsyn avses i föreskrift 7–8 de företag under tillsyn som omfattas av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 5.

FÖRESKRIFT (styckena 7–8)

- (7) Företaget under tillsyn ska bereda kunden tillräckligt med tid att lämna uppgifterna innan det vidtar i 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen avsedda åtgärder för att begränsa eller avsluta kundförhållandet.
- (8) Det ska vara möjligt att lämna uppgifter för kundkännedom på många olika sätt med beaktande av bland annat att alla kunder inte nödvändigtvis har lika möjligheter att använda digitala kommunikationsverktyg.

ANVISNING (styckena 9–18)

- (9) Finansinspektionen rekommenderar att också de företag under tillsyn som inte berörs av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 5 iakttar föreskrifterna 7–8.
- (10) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med i 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen avsedda åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. i penningtvättslagen inte endast de åtgärder som företaget under tillsyn vidtar för att inhämta de minimiuppgifter för kundkännedom som föreskrivs i 3 kap. utan också åtgärder som grundar sig på den rapporteringsskyldigas egna riskbaserade förfaranden för att identifiera kunden.
- (11) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn gör en riskbaserad bedömning av hur detaljerade uppgifter företaget måste få för att identifiera kunden, var går gränsen då de erhållna identifieringsuppgifterna är tillräckliga och när ska företaget under tillsyn vidta åtgärder enligt 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen för att begränsa tjänsterna.
- (12) Enligt regeringens proposition⁴⁸ får åtgärder för att begränsa tjänster eller avsluta betalningsmedel inte vidtas om inte bristen i kundens kontrolluppgifter är väsentlig och nödvändig för en bedömning av åtgärderna för kundkännedom samt kundens riskbaserade bedömningar.
- (13) Enligt Finansinspektionens tolkning ska avslutande av kundförhållandet vara den sista metoden när företaget under tillsyn överväger åtgärder enligt 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen i en situation där företaget anser att det av en orsak som avses i 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen inte förmår hantera den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenad med kundförhållandet.
- (14) Finansinspektionen rekommenderar att i en situation där kunden inte lämnar tillräckliga identifieringsuppgifter ska företaget under tillsyn i första hand begränsa tjänsterna (till exempel genom att avsluta ett betalningsmedel eller begränsa kundens inkommande och/eller utgående betalningar) och först i sista hand säga upp avtalet. Behovet av att avsluta kundförhållandet ska bedömas riskbaserat i varje enskilt fall.
- (15) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn bedömer de risker som är förenade med kundrelationer mångsidigt med betoning på olika riskfaktorers betydelse och dessutom i varje enskilt fall bedömer hur riskerna kan hanteras innan det överväger att vidta sådana begränsande åtgärder som avses i 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen.
- (16) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar att de risker som är förenade med enskilda kundförhållanden också varierar inom riskkategorierna.

⁴⁸ Regeringens proposition 228/2016 rd, s. 102.

- (17) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn beaktar att iakttagande av en riskbaserad metod inte betyder att företaget ska vägra att etablera kundförhållanden eller säga upp kundförhållanden med hela kundkategorier som är förenade med högre risk⁴⁹.
- (18) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn inför ändamålsenliga förfaranden för att säkerställa att förfarandena för att fullgöra åtgärderna för kundkännedom inte leder till att kundernas tillgång till finansiella tjänster begränsas otillbörligt. Vid bedömningen av om de begränsande åtgärderna är skäliga bör man beakta till exempel särskilda skäl som gör att kunden har svårigheter med att lämna de uppgifter som krävs.

8.3 Finansiell inkludering

ANVISNING (stycke 19)

- (19) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn förutom riskhanteringen i fråga om penningtvätt och terrorism noggrant bedömer sina åtgärders inverkan med avseende på finansiell inkludering (*financial inclusion*). Vid bedömningen bör man beakta vilka konsekvenser det har för kundens eller kundkategorins ställning att de inte har möjlighet att använda vissa produkter eller tjänster. Målet bör vara balans mellan hur man å ena sidan undviker och hanterar risker och å andra sidan tryggar jämlika förutsättningar för ekonomisk verksamhet i samhället för dem som befinner sig i en särskilt utsatt ställning.

8.4 Orsakerna till brister i uppgifterna för kundkännedom

ANVISNING (styckena 20–22)

- (20) Enligt Finansinspektionens tolkning ska ett företag under tillsyn som överväger åtgärder enligt 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen också beakta orsaken till att det finns brister i uppgifterna för kundkännedom.
- (21) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn bedömer om avslutande av kundförhållandet för en personkund leder till ett för kunden otillbörligt slutresultat i en situation där en brist i uppgifterna för kundkännedom har att göra med företagets egna försummelser i fråga om bevarandet av uppgifter och där kunden har betydande hinder att uppdatera sina uppgifter på de sätt och enligt den tidtabell som företaget under tillsyn förutsätter.
- (22) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn bedömer om en personkund har en berättigad och trovärdig orsak till att åtgärder för kundkännedom inte kan vidtas och bedömer hur stor risk det utgör att åtgärderna inte kan vidtas med tanke på den totala risk som är förenad med kundrelationen. När företaget under tillsyn bedömer hur behövliga de begränsande åtgärderna är, bör det också se till att de begränsande åtgärderna inte leder till att en personkunds tillgång till finansiella tjänster begränsas otillbörligt.

8.5 Kundens svårigheter att verifiera sin identitet på nytt medan kundförhållandet består

- (23) Enligt 3 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten i penningtvättslagen ska den rapporteringsskyldiga identifiera sina kunder och kontrollera identiteten, om den rapporteringsskyldiga misstänker att uppgifterna om en kund vars identitet tidigare har kontrollerats inte är tillförlitliga eller tillräckliga.

⁴⁹ EBA:s riktlinjer för riskfaktorer, riktlinje 4.9. om riskminskning (de-risking).

- (24) Enligt 3 kap. 1 § 3 mom. i penningtvättslagen ska de åtgärder för kundkännedom som anges i 3 kap. i penningtvättslagen utifrån den riskbaserade bedömningen iakttas så länge kundförhållandet består.

ANVISNING (styckena 25–30)

- (25) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn kontrollera kundens identitet på nytt i enlighet med 3 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten i penningtvättslagen, om företaget under tillsyn när kundförhållandet etablerades inte har sparat de i 3 kap. 3 § 7 punkten i penningtvättslagen avsedda uppgifterna om det dokument som använts för att kontrollera identiteten eller en kopia av dokumentet eller uppgifter om de förfaranden eller källor som använts för kontrollen eller om de i 3 kap. 3 § 7 punkten i penningtvättslagen avsedda uppgifterna som företaget sparar har försvunnit.
- (26) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn bedömer om avslutande av kundförhållandet för en personkund kan leda till ett för kunden otillbörligt slutresultat i en situation där en brist i uppgifterna för kundkännedom i fråga om en personkund vars identitet tidigare kontrollerats har att göra med företagets egna försummelser i fråga om bevarandet av uppgifter och där kunden har betydande hinder att verifiera sin identitet på nytt på de sätt och enligt den tidtabell som företaget under tillsyn förutsätter.
- (27) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn bedömer om en personkund har en berättigad och trovärdig orsak till att inte kunna verifiera sin identitet på nytt och bedömer hur stor risk det utgör att identiteten inte kan kontrolleras på nytt med tanke på den totala risk som är förenad med kundrelationen. När företaget under tillsyn bedömer hur behövliga de begränsande åtgärderna är, bör det också se till att de begränsande åtgärderna inte leder till att en personkunds tillgång till finansiella tjänster begränsas otillbörligt.
- (28) Enligt Finansinspektionens tolkning förutsätter skyldigheten enligt 3 kap. 1 § 3 mom. i penningtvättslagen att iaktta åtgärderna för kundkännedom enligt 3 kap. i penningtvättslagen utifrån den riskbaserade bedömningen så länge kundförhållandet består att företaget under tillsyn vidtar tillräckliga och proportionella riskhanteringsmetoder för att hantera de risker som beror på att kundens identitet inte kan kontrolleras på nytt och att inte heller begränsande åtgärder enligt 3 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen kan vidtas därför att det skulle leda till att en personkunds tillgång till finansiella tjänster begränsas otillbörligt.
- (29) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn i de situationer som avses i stycke 27 beaktar de metoder som beskrivs i riktlinje 4.10. i EBA:s riktlinjer för riskfaktorer att hantera riskerna om en kund har legitima och trovärdiga skäl varför den inte lämnar identifieringsdokument i traditionella former. Sådana metoder kan vara bland annat följande:
- Anpassa övervakningens nivå och intensitet på ett sätt som står i proportion till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kunden, bland annat risken för att en kund som har lämnat in identitetsdokument i en svagare form inte är den som han/hon uppger sig för att vara
 - Endast erbjuda grundläggande finansiella produkter och tjänster vilket begränsar användarnas möjligheter att missbruka dessa produkter och tjänster för ekonomisk brottslighet. Sådana grundläggande produkter och tjänster kan även underlätta för företaget att identifiera ovanliga transaktioner eller transaktionsmönster, bland annat oavsiktlig användning av produkten. Det

är emellertid viktigt att alla begränsningar är proportionerliga och inte otillbörligt eller onödigt begränsar kunders tillgång till finansiella produkter och tjänster.

(30) Tillämpningsexempel i anslutning till Finansinspektionens riktlinjer i styckena 27 och 28:

Företaget under tillsyn har haft en långvarig kundrelation med en personkund. Enligt företagets bedömning är kundförhållandet inte förenat med förhöjd risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Företaget under tillsyn har i tiden när kundförhållandet etablerades – och eventuellt också flera gånger medan kundförhållandet bestått – kontrollerat personkundens identitet, men företaget har inte bevarat dessa uppgifter på det sätt som penningtvättslagen förutsätter eller så har uppgifterna försvunnit till exempel i samband med företagets systemändringar.

Företaget under tillsyn har bett personkunden att verifiera sin identitet på nytt på det sätt som förutsätts i 3 kap. 2 § 1 mom. 4 punkten i penningtvättslagen. Personkunden befinner sig emellertid på en vårdinrättning och har inte längre något gällande identitetsbevis med vars hjälp hen skulle kunna verifiera sin identitet och hen har inte heller annars någon möjlighet att uträtta ärenden personligen hos företaget på grund av sitt hälsotillstånd. Personkunden har inte heller möjlighet att verifiera sin identitet med hjälp av stark autentisering. Företaget under tillsyn har vid den fortlöpande uppföljningen av personkunden iakttagit att hens transaktioner är normala och ofta även regelbundet återkommande (såsom regelbunden pension och regelbundna betalningar till vårdinrättningen).

Om begränsande åtgärder för personkundens del skulle leda till att personkundens tillgång till finansiella tjänster begränsas otillbörligt och de begränsande åtgärderna utifrån företagets riskbedömning inte heller kan betraktas som nödvändiga med tanke på den totala risk som är förenad med kundrelationen, när man beaktar kundens berättigade och trovärdiga orsaker till att hen inte kan verifiera sin identitet på nytt, vore det inte ändamålsenligt och proportionellt att vidta begränsande åtgärder. I denna situation bedömer företaget under tillsyn i stället för begränsande åtgärder hur stor risk det medför att identiteten inte har kunnat kontrolleras på nytt och vidtar tillräckliga och proportionella åtgärder för att hantera risken.

9 Rapporteringsskyldighet till centralen för utredning av penningtvätt

9.1 Rapport om tvivelaktiga transaktioner

- (1) Enligt 4 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen ska en rapporteringsskyldig efter att ha fullgjort utredningsskyldigheten enligt 3 kap. 4 § 3 mom. i penningtvättslagen utan dröjsmål till centralen för utredning av penningtvätt enligt lagen om centralen för utredning av penningtvätt rapportera tvivelaktiga transaktioner. Tvivelaktiga transaktioner ska rapporteras oavsett om en kundrelation har etablerats eller avböjts eller om transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts.
- (2) Enligt 4 kap. 5 § i penningtvättslagen ska en rapporteringsskyldig avbryta en transaktion för ytterligare utredningar eller vägra utföra en transaktion, om
 - 1) transaktionen är tvivelaktig, eller
 - 2) den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i transaktionen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta.

Om transaktionen inte kan avbrytas eller om det sannolikt blir svårare att ta reda på transaktionens verkliga förmånstagare om den avbryts eller förvägras, får den rapporteringsskyldiga slutföra transaktionen.
- (3) Bestämmelser om den rätt som centralen för utredning av penningtvätt har att bestämma om avbrytande av en transaktion för viss tid finns i 6 § i lagen om centralen för utredning av penningtvätt, enligt vars 1 mom. en polisman som hör till befälet och arbetar vid centralen för utredning av penningtvätt kan ålägga en rapporteringsskyldig att avbryta en transaktion för högst tio vardagar, om ett sådant avbrott är nödvändigt för att förhindra, avslöja och utreda penningtvätt, finansiering av terrorism och det brott genom vilket den egendom eller den vinning har fått eller kan fås som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism samt för att föra ärendet till undersökning.

ANVISNING (styckena 4–10)

- (4) Enligt Finansinspektionens tolkning ska förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen inbegripa förfaranden som företaget under tillsyn iakttar när det upptäcker tvivelaktiga transaktioner inklusive förfaranden för behandling av rapporter om tvivelaktiga transaktioner inom företaget samt för lämnande av rapporter till centralen för utredning av penningtvätt.
- (5) Enligt Finansinspektionens tolkning gäller den i 4 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen avsedda skyldigheten att rapportera tvivelaktiga transaktioner situationer där misstanken hänförs till kunden och kundens verksamhet överlag och inte enbart en enskild transaktion.
- (6) Enligt Finansinspektionens tolkning ska 4 kap. 5 § i penningtvättslagen tillämpas tillsammans med 3 kap. 4 § 3 mom. om utredningsskyldighet och 4 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen så att det beror på den tvivelaktiga transaktionens karaktär hur fullgörandet av utredningsskyldigheten, fullgörandet av rapporteringsskyldigheten samt avbrytandet och förvägrandet av transaktionen infaller tidsmässigt i förhållande till varandra.

- (7) Enligt Finansinspektionens tolkning kan företaget under tillsyn efter att ha upptäckt en i 3 kap. 4 § 3 mom. i penningtvättslagen avsedd ovanlig transaktion avbryta transaktionen på det sätt som föreskrivs i 4 kap. 5 § i penningtvättslagen medan det fullgör utredningsskyldigheten, om det är möjligt och inte gör det svårare att få reda på transaktionens förmånstagare.
- (8) Enligt Finansinspektionens tolkning ska en transaktion som avbrutits med av stöd av 4 kap. 5 § i penningtvättslagen medan utredningsskyldigheten pågår vara avbruten eller förvägras när den rapport som avses i 4 kap. 1 § i penningtvättslagen lämnas förutsatt att avbrytande eller förvägran är möjlig och inte gör det svårare att få reda på transaktionens förmånstagare.
- (9) Enligt Finansinspektionens tolkning ska en i 4 kap. 1 § i penningtvättslagen avsedd rapport om en tvivelaktig transaktion lämnas till centralen för utredning av penningtvätt också i en situation där den tvivelaktiga transaktionen upptäcks i efterhand eller det i efterhand framkommer en omständighet som gör att transaktionen är tvivelaktig.
- (10) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn vid behov kontaktar centralen för utredning av penningtvätt när det iakttar utredningsskyldigheten för att klarlägga i vilken mån avbrytande eller förvägran av en transaktion gör det svårare att få reda på transaktionens förmånstagare.

9.2 Tröskelvärdesrapport

- (11) Enligt 4 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen kan en rapporteringsskyldig rapportera tvivelaktiga transaktioner också när det är fråga om enskilda betalningar eller andra prestationer eller om flera separata sammanhängande betalningar eller prestationer, om de överskrider det högsta tröskelvärde som den rapporteringsskyldiga själv anger. Den som tillhandahåller en penningförmedlingstjänst enligt 1 § 2 mom. 5 punkten i lagen om betalningsinstitut ska dock rapportera varje enskild betalning eller prestation eller flera sammanhängande betalningar eller prestationer till ett värde av minst 1 000 euro.
- (12) Med tröskelvärdesrapport avses i detta avsnitt i 4 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen avsedda rapporter till centralen för utredning av penningtvätt.

ANVISNING (styckena 13–16)

- (13) Enligt Finansinspektionens tolkning kompletterar den tröskelvärdesrapporter som avses i 4 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen förfarandena för rapportering av tvivelaktiga transaktioner, och tröskelvärdesrapportering betyder inte att den rapporteringsskyldiga inte ska lämna rapporter i situationer som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. i penningtvättslagen.
- (14) Enligt Finansinspektionens tolkning ska beslut om införande av ett förfarande med tröskelvärdesrapportering samt om angivande av ett tröskelvärde som fattas av andra företag under tillsyn som avses i 4 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen än sådana som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten i lagen om betalningsinstitut basera sig på företagets riskbedömning.
- (15) Enligt Finansinspektionens tolkning ska ett företag under tillsyn som lämnar tröskelvärdesrapporter i sina i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen avsedda förfaranden fastställa vad företaget betraktar som sammanhängande betalningar eller prestationer enligt 4 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen samt förfaranden för att upptäcka sådana betalningar och prestationer (se avsnitt 7.1, stycke 14).

- (16) Enligt Finansinspektionens tolkning förutsätter skyldigheten enligt 4 kap. 5 § i penningtvättslagen att avbryta eller vägra utföra en transaktion inte att man automatiskt ska avbryta eller vägra utföra alla transaktioner enligt 4 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen som är föremål för rapport om överskridning av tröskelvärdet. Företaget under tillsyn ska som ett led i de förfaranden som avses i stycke 4 fastställa de situationer där skyldigheterna enligt 4 kap. 5 § i penningtvättslagen ska iakttas i fråga om en transaktion som är föremål för rapport om överskridning av tröskelvärdet.

9.3 Rapportens form och innehåll

- (17) Enligt 4 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen ska tvivelaktiga transaktioner rapporteras elektroniskt med en särskild tillämpning som centralen för utredning av penningtvätt har reserverat för ändamålet. Av särskilda skäl kan rapporteringen också ske via en krypterad anslutning eller på något annat datasäkert sätt⁵⁰.
- (18) Enligt 4 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen ska rapporter om tvivelaktiga transaktioner innehålla de uppgifter om kundkännedom som avses i 3 kap. 3 § och uppgifter om transaktionens art, beloppet av och valutan för de medel eller övrig egendom som ingår i transaktionen, medlens eller den övriga egendomens ursprung, hur medlen och egendomen avses bli omsatta och de omständigheter som gjorde transaktionen tvivelaktig och även uppgift om huruvida transaktionen har utförts, avbrutits eller avböjts.
- (19) Enligt 4 kap. 1 § 4 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga avgiftsfritt ge centralen för utredning av penningtvätt alla uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att utreda misstankarna. De rapporteringsskyldiga ska inom en rimlig tid som centralen för utredning av penningtvätt anger svara på en uppgiftsbegäran från centralen.

ANVISNING (stycke 20–22)

- (20) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn rapporterar tvivelaktiga transaktioner så att centralen för utredning av penningtvätt har möjlighet att utifrån rapporten bedöma händelsernas gång och de åtgärder som företaget vidtagit i ärendet. Rapporten ska vara klart och objektivt skriven.
- (21) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn i rapporten om en tvivelaktig transaktion redogör för sin åsikt om huruvida misstanken är riktad mot kunden eller misstänker företaget att kunden fallit offer för en tvivelaktig transaktion.
- (22) Finansinspektionen rekommenderar att ett företag under tillsyn som har olika produkter och tjänster i rapporten inkluderar information om på vilket affärsområde eller produktområde den tvivelaktiga transaktionen har iakttagits.

9.4 Bevarande av uppgifter om tvivelaktiga transaktioner och tystnadsplikt i fråga om uppgifterna

- (23) I 4 kap. 3 § i penningtvättslagen föreskrivs om bevarande av uppgifter om tvivelaktiga transaktioner.
- (24) I 4 kap. 4 § i penningtvättslagen föreskrivs om tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner.

⁵⁰ Centralen för utredning av penningtvätts elektroniska tillämpning GoAML finns på adressen <https://ilmoitus.rahanpesu.fi/Home>.

- (25) Enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen får de rapporteringsskyldiga inte för den som misstanken gäller eller för någon annan röja rapportering eller utredning. Tystnadsplikten gäller också den rapporteringsskyldigas anställda och dem som med stöd av denna paragraf har fått uppgifter som omfattas av tystnadsplikten.

ANVISNING (styckena 26–29)

- (26) Enligt Finansinspektionens tolkning ska förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen hos företaget under tillsyn inbegripa förfaranden i anslutning till bevarande av uppgifter och handlingar om rapporter om tvivelaktiga transaktioner samt till granskning av behovet att bevara uppgifterna och handlingarna. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid förpliktelsen att hålla uppgifterna och handlingarna åtskilda från kundregistret.
- (27) Enligt Finansinspektionens tolkning är syftet med tystnadsplikten enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen att säkerställa att uppgifter om tvivelaktiga transaktioner inte röjs för den som misstanken gäller eller för någon annan aktör utanför den rapporteringsskyldiga.
- (28) Enligt Finansinspektionens tolkning ska förfarandena enligt 2 kap. 3 § 2 mom. 2 punkten i penningtvättslagen hos företaget under tillsyn inbegripa förfaranden för iakttagande av tystnadsplikten i fråga om tvivelaktiga transaktioner inklusive förfaranden för tillämpning av undantag från tystnadsplikten.
- (29) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn säkerställer att uppgifter om tvivelaktiga transaktioner finns tillgängliga i organisationen endast för de aktörer vilkas arbetsuppgifter förutsätter detta.

10 Fullgörande av skyldigheter i fråga om kundkännedom för den rapporteringsskyldigas räkning och utläggning av uppgifter

10.1 Skillnaden mellan att anlita en tredje part och utläggning

- (1) I 3 kap. 7 § i penningtvättslagen föreskrivs om den rapporteringsskyldigas möjligheter att anlita en så kallad tredje part⁵¹ för att fullgöra sina skyldigheter i fråga om kundkännedom.
- (2) I 3 kap. 7 § 8 mom. i penningtvättslagen föreskrivs att en rapporteringsskyldig inte befrias från ansvar enligt denna lag på den grunden att skyldigheterna i fråga om kundkännedom har fullgjorts av en tredje part på den rapporteringsskyldigas vägnar.
- (3) I 3 kap. 15 § i penningtvättslagen föreskrivs att bestämmelserna i 3 kap. om tredje part tillämpas inte om den rapporteringsskyldiga har lagt ut en uppgift som gäller kundkännedom eller anlitar en representant på grundval av ett avtalsförhållande, när leverantören av de utlagda tjänsterna eller representanten anses ingå i den rapporteringsskyldiga.⁵²

ANVISNING (styckena 4–7)

- (4) Enligt Finansinspektionens tolkning motsvarar 3 kap. 7 § i penningtvättslagen 11 § i den gamla penningtvättslagen med vissa tillägg.
- (5) Enligt regeringens proposition⁵³ föreskrevs i 11 § i den gamla penningtvättslagen att skyldigheterna avseende kundkännedom kan fullgöras av en tredje part på den rapporteringsskyldigas vägnar. När åtgärderna för kundkännedom redan en gång har utförts i analogi med den här lagen ska den rapporteringsskyldiga, om vissa villkor uppfylls, inte behöva vidta åtgärderna för kundkännedom på nytt. Paragrafen gäller inte utläggnings- eller ombudsförhållanden när den som tillhandahåller utläggningstjänsterna eller ombudet, utifrån avtalsförhållandet kan anses vara en del av den rapporteringsskyldiga. Penningtvättslagen reglerar således inte vilka parter som på basis av avtalsförhållandet kan åläggas att vidta åtgärder för kundkännedom.
- (6) Enligt Finansinspektionens tolkning är det i 3 kap. 7 § i penningtvättslagen inte fråga om ett utläggnings- eller ombudsförhållande och penningtvättslagen innehåller inga krav på de förfaranden som ska iakttas i utläggnings- och ombudsförhållanden.
- (7) Enligt Finansinspektionens tolkning gäller det som i 3 kap. 7 § 8 mom. i penningtvättslagen konstaterats om utnyttjande av tredje part också utläggning eller anlitan av ett ombud, dvs. företaget under tillsyn kan inte genom avtalsförhållanden befrias från ansvaret att fullgöra de skyldigheter som ålagts det i penningtvättslagen.

10.2 Anlitande av tredje part

- (8) Enligt 3 kap. 7 § 1 mom. i penningtvättslagen kan skyldigheterna i fråga om kundkännedom på en rapporteringsskyldigs vägnar fullgöras av en annan rapporteringsskyldig enligt 1 kap. 2 § 1

⁵¹ Artiklarna 25–28 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

⁵² Artikel 29 och skäl 36 i ingressen i det fjärde penningtvättsdirektivet.

⁵³ RP 25/2008 rd, s. 50.

mom. eller av en motsvarande aktör som har beviljats koncession eller registrerats i en annan EES-stat (*tredje part*), om denna har sådana skyldigheter i fråga om kundkännedom och bevarande av uppgifter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

- (9) Enligt 3 kap. 7 § 2 mom. i penningtvättslagen kan skyldigheterna i fråga om kundkännedom fullgöras också av en sådan aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig som har beviljats koncession eller registrerats i någon annan än en EES-stat, om aktören omfattas av sådana skyldigheter i fråga om kundkännedom och bevarande av uppgifter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas. Dessutom förutsätts det att den aktör som motsvarar en rapporteringsskyldig är grundad i en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism enligt kommissionens bedömning inte innebär någon avsevärd risk för EU:s inre marknad⁵⁴.
- (10) Enligt 3 kap. 7 § 3 mom. i penningtvättslagen får en rapporteringsskyldig som tredje part inte godkänna
- betalningsinstitut vars betaltjänster huvudsakligen består i att tillhandahålla penningförmedling enligt lagen om betalningsinstitut,
 - fysiska eller juridiska personer enligt 7 och 7 a § i lagen om betalningsinstitut, eller
 - någon som bedriver valutaväxlingsverksamhet⁵⁵.
- (11) Enligt 3 kap. 7 § 4 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga se till att de innan en transaktion genomförs får de uppgifter som avses i 3 § 2 mom. 1–7 punkten av en tredje part. En rapporteringsskyldig ska dessutom se till att den har tillgång till alla uppgifter om kundkännedom och att en tredje part på dennes begäran lämnar uppgifterna till den rapporteringsskyldiga.
- (12) Enligt 3 kap. 7 § 7 mom. i penningtvättslagen ska de rapporteringsskyldiga enligt 4 § 2 mom. fortlöpande följa upp kundförhållanden där en tredje part har fullgjort skyldigheterna i fråga om kundkännedom.
- (13) Enligt 3 kap. 7 § 8 mom. i penningtvättslagen befrias en rapporteringsskyldig inte från ansvar enligt penningtvättslagen på den grunden att skyldigheterna i fråga om kundkännedom har fullgjorts av en tredje part på den rapporteringsskyldigas vägnar.

ANVISNING (styckena 14–22)

- (14) Finansinspektionens tolkning är att om företaget under tillsyn har för avsikt att utnyttja en tredje part för att fullgöra skyldigheterna i fråga om kundkännedom, ska de förfaranden som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen inbegripa förfaranden för att uppfylla de förpliktelser som anges i 3 kap. 7 § i penningtvättslagen. I förfarandena ska särskild uppmärksamhet fästas vid att kraven på lämnandet av uppgifter i 3 kap. 7 § 4 mom. i penningtvättslagen uppfylls.
- (15) Enligt Finansinspektionens tolkning får företaget under tillsyn på det sätt som avses i 3 kap. 7 § 1 och 2 mom. i penningtvättslagen utnyttja en tredje part bara i situationer där en fysisk person eller en juridisk person är kund hos den tredje parten och är eller kommer att vara kund även hos

⁵⁴ Förteckningen enligt kommissionens förordning (2016/1675) över tredjeländer med strategiska brister i sin bekämpning och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism som utgör ett betydande hot mot unionens finansiella system ('högrisktredjeländer').

⁵⁵ Med någon som bedriver valutaväxlingsverksamhet avses valutaväxlare som är registrerade i Regionförvaltningsverket i Södra Finlands tillsynsregister över penningtvätt.

företaget under tillsyn, och när den tredje parten redan har vidtagit åtgärder för kundkännedom med avseende på kunden. Företaget under tillsyn får således på nytt använda de uppgifter som den tredje parten redan har inhämtat om kunden.

- (16) Enligt Finansinspektionens tolkning behöver en tredje part som avses i 3 kap. 7 § 1 och 2 mom. i penningtvättslagen inte vara samma typ av aktör som företaget under till syn. Exempelvis ett kreditinstitut kan utnyttja uppgifter för kundkännedom som det fått från en tillhandahållare av investeringstjänster.
- (17) Enligt Finansinspektionens tolkning avses med skyldigheter i fråga om kundkännedom enligt 3 kap. 7 § i penningtvättslagen som kan fullgöras för den rapporteringsskyldigas räkning av en tredje part enligt bestämmelsen endast
- i 3 kap. 2 § i penningtvättslagen avsedd identifiering av kunden och kontroll av identiteten
 - i 3 kap. 6 § i penningtvättslagen avsedd identifiering av den verkliga förmånstagaren och kontroll av dennes identitet
 - i 3 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen avsedda uppgifter om kundernas och deras verkliga förmånstagares verksamhet, arten och omfattningen av deras affärsverksamhet och grunderna för att en tjänst eller produkt används.⁵⁶
- (18) Enligt Finansinspektionens tolkning ingår inte sådan riskbaserad bedömning av kundförhållandet som avses i 3 kap. 1 § i penningtvättslagen i de skyldigheter i fråga om kundkännedom som avses i 3 kap. 7 § i penningtvättslagen och som kan utföras av en tredje part i stället för företaget under tillsyn.
- (19) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn iaktta sina egna i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen avsedda förfaranden för kundkännedom också när det anlitar en tredje part enligt 3 kap. 7 § i penningtvättslagen. Sålunda ska företaget till exempel självt inhämta ytterligare uppgifter om kunden och dennes verksamhet, om de uppgifter som fås från den tredje parten inte uppfyller de krav som företaget har ställt i sina förfaranden för fullgörande av den skärpta skyldigheten i fråga om kundkännedom enligt i 3 kap. 10 § i penningtvättslagen.
- (20) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn när det bedömer om kraven i 3 kap. 7 § 1 och 2 mom. i penningtvättslagen är uppfyllda inhämta tillräcklig information om den tredje parten för att bedöma om den tredje parten uppfyller kraven på förfarandena för kundkännedom och bevarandet av uppgifter.
- (21) Enligt Finansinspektionens tolkning kan företaget under tillsyn, när det är fråga om en tredje part som hör till en koncern eller någon annan ekonomisk sammanslutning, anse att den tredje parten berörs av samma skyldigheter på det sätt som avses i 3 kap. 7 § 1 och 2 mom. i penningtvättslag och de övervakas om kraven i 3 kap. 7 § 5 mom. 2 och 3 punkten i penningtvättslagen är uppfyllda. Då behöver företaget under tillsyn inte separat inhämta den information som avses i stycke 20.
- (22) Finansinspektionen rekommenderar att om företaget under tillsyn återkommande anlitar en tredje part för att fullgöra skyldigheten i fråga om kännedom, ska företaget regelbundet utföra kontroller för att säkerställa att de uppgifter som det insamlat om den tredje partens kunder är tillräckliga. Dessutom ska företaget under tillsyn regelbundet kontrollera att uppgifterna fås på begäran.

⁵⁶ Artiklarna 13 och 25 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

10.3 Anlitande av en tredje part som är etablerad i ett högriskredjeland i en koncern eller en annan finansiell sammanslutning

- (23) I 3 kap. 7 § 5 mom. i penningtvättslagen föreskrivs om de villkor som ska vara uppfyllda för att en rapporteringsskyldig som tredje part ska kunna anlita också en sådan annan rapporteringsskyldig som är etablerad i ett högriskredjeland som avses i 3 kap. 7 §:n 2 mom. i penningtvättslagen⁵⁷. Anlitandet av en tredje part som är etablerad i ett högriskredjeland förutsätter alltid Finansinspektionens godkännande.
- (24) Enligt 3 kap. 7 § 5 mom. i penningtvättslagen kan tillsynsmyndigheten anse att villkoren i fråga om tredje parter i denna paragraf är uppfyllda, om
- 1) den rapporteringsskyldiga får uppgifterna av en tredje part som hör till samma koncern som den rapporteringsskyldiga eller till någon annan finansiell sammanslutning,
 - 2) koncernen eller en annan finansiell sammanslutning iakttar sådana interna och för koncernen eller sammanslutningen gemensamma förfaranden för kundkännedom, för bevarande av kunduppgifter och för förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism som motsvarar bestämmelserna i denna lag,
 - 3) tillsynsmyndigheten i hemstaten för koncernens eller en annan finansiell sammanslutnings moderbolag övervakar att 2 punkten följs, och
 - 4) koncernen eller en annan finansiell sammanslutning i sina förfaranden för förhindrande och avslöjande av penningtvätt och av finansiering av terrorism på ett adekvat sätt har beaktat den riskhantering och riskminimering som gäller högriskstater för penningtvätt och finansiering av terrorism.
- (25) Finansinspektionens rätt att meddela närmare föreskrifter om de förfaranden som ska iakttas för kundkännedom samt om hanteringen av de risker som kunder kan orsaka för verksamheten i företagen under tillsyn bygger på följande bestämmelser: 39 § 4 mom. i lagen om betalningsinstitut, KIL 15 kap. 18 § 4 mom., 13 § 4 mom. i lagen om tillhandahållare av virtuella valutor, 12 kap. 3 § 4 mom. i lagen om investeringstjänster, AIFML 12 kap. 10 §, FBL 6 kap. 21 § 4 punkten, 26 kap. 15 § 4 mom. i lagen om placeringsfonder samt 8 kap. 13 § i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet.
- (26) Med företag under tillsyn avses i föreskrift 27 de företag under tillsyn som omfattas av bemyndigandena att meddela föreskrifter i stycke 25.

FÖRESKRIFT (stycke 27)

- (27) Företaget under tillsyn ska ansöka om Finansinspektionens godkännande innan det börjar utnyttja en tredje part som är etablerad i ett högriskredjeland för uppfyllande av förpliktelserna i fråga om kundkännedom. I ansökan ska ingå företagets utredning om att villkoren i 3 kap. 7 § 5 mom. i penningtvättslagen är uppfyllda.

⁵⁷ Artikel 26.2 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

ANVISNING (styckena 28–29)

- (28) Enligt Finansinspektionens tolkning avses även inom en koncern eller finansiell sammanslutning med i 3 kap. 7 § i penningtvättslagen avsedda skyldigheter i fråga om kundkännedom som för den rapporteringsskyldigas räkning kan fullgöras av en tredje part enligt bestämmelsen endast
- identifiering av kunden och kontroll av identiteten enligt 3 kap. 2 § i penningtvättslagen
 - identifiering av den verkliga förmånstagaren och kontroll av dennes identitet enligt 3 kap. 6 § i penningtvättslagen
 - i 3 kap. 4 § 1 mom. i penningtvättslagen avsedda uppgifter om kundens och dennes verkliga förmånstagares verksamhet, arten och omfattningen av deras affärsverksamhet och grunderna för att en tjänst eller produkt används.⁵⁸
- (29) Enligt Finansinspektionens tolkning ingår inte heller i 3 kap. 1 § i penningtvättslagen avsedd riskbaserad bedömning av ett kundförhållande inom en koncern eller finansiell sammanslutning i de skyldigheter i fråga om kundkännedom som avses i 3 kap. 7 § i penningtvättslagen och som en tredje part kan utföra i stället för företaget under tillsyn.

10.4 Utläggning på grund av avtalsförhållande

- (30) EBA har meddelat riktlinjer för utkontraktering (EBA/GL/2019/02) för kreditinstitut, betalningsinstitut samt institut för elektroniska pengar.
- (31) Finansinspektionen har meddelat föreskrifter och anvisningar 1/2012 Utläggning i företag under tillsyn inom finanssektorn.⁵⁹

ANVISNING (styckena 32–33)

- (32) Enligt Finansinspektionens tolkning ska företaget under tillsyn i sin riskbedömning enligt 2 kap. 3 § i penningtvättslagen bedöma de risker som är förenade med utläggning och anlitan av anbud samt beakta utläggning eller anlitan av ombud även när det utarbetar verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller enligt 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen, om företaget under tillsyn har för avsikt att lägga ut uppgifter i anslutning till uppfyllandet av penningtvättslagens förpliktelser eller anlita ett ombud för att uppfylla förpliktelserna.
- (33) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn inte lägger ur följande uppgifter i anslutning till iakttagandet av penningtvättslagen utanför koncernen eller sammanslutningen:
- ordnande av verksamhetsprinciper, förfaranden och kontroller som avses i 2 kap. 3 § 2 mom. i penningtvättslagen och godkännande av dem som avses i 2 kap. 3 § 3 mom. i penningtvättslagen
 - de principer som ska iakttas vid riskbaserad bedömning enligt 3 kap. 1 § 2 mom. i penningtvättslagen inklusive de modellmetoder som gäller riskhantering, och godkännande av dem
 - utarbetande och godkännande av förfaranden som hänför sig till fortlöpande uppföljning enligt 3 kap. 4 § 2 mom. i penningtvättslagen samt till utredningsskyldigheten enligt 3 mom.

⁵⁸ Artiklarna 13 och 25 i det fjärde penningtvättsdirektivet.

⁵⁹ Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar om utläggning håller på att uppdateras och hänvisningarna uppdateras i överensstämmelse med de nya föreskrifterna och anvisningarna när de har offentliggjorts.

- utarbetande och godkännande av förfarandena för identifiering och rapportering av tvivelaktiga transaktioner enligt 4 kap. 1 § i penningtvättslagen.

11 Rapportering till Finansinspektionen

- (1) Enligt 2 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten i penningtvättslagen ska Finansinspektionen när den övervakarspecifika riskbedömningen görs beakta de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som är förenade med rapporteringsskyldiga och deras kunder, produkter och tjänster inom den övervakade sektorn.
- (2) Enligt 2 kap. 2 § 2 mom. i penningtvättslagen ska Finansinspektionen också vid planeringen av tillsynens omfattning och frekvens beakta riskerna inom respektive sektor enligt 2 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten i penningtvättslagen.
- (3) Finansinspektionen har med stöd av 7 kap. 2 § 1 mom. i penningtvättslagen rätt att på begäran få sådana uppgifter och utredningar som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som avses i penningtvättslagen eller i bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den.
- (4) Enligt 9 kap. 6 § 2 mom. i penningtvättslagen får Finansinspektionen meddela föreskrifter om att rapporteringsskyldiga som står under deras tillsyn regelbundet ska lämna uppgifter om sin interna kontroll och riskhantering med avseende på förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism till Finansinspektionen samt om hur uppgifterna ska lämnas.

FÖRESKRIFT (styckena 5–6)

- (5) Företaget under tillsyn ska lämna Finansinspektionen uppgifter för att bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism och riskhanteringsmetoderna i enlighet med det gällande RA-rapporteringsschemat.⁶⁰
- (6) Företaget under tillsyn ska lämna de uppgifter som avses i stycke 5 till Finansinspektionen årligen senast den 28 februari.

11.1 Anvisningar för inlämnande av tillsynsuppgifter

ANVISNING (styckena 7–8)

- (7) På rapportering enligt dessa föreskrifter och anvisningar tillämpas anvisningen för elektronisk dataöverföring, som finns på Finansinspektionens webbplats (www.finanssivalvonta.fi/sv/rapportering).
- (8) Vid rapportering enligt dessa föreskrifter och anvisningar iakttas de närmare rapporteringsanvisningar som finns på Finansinspektionens webbplats (www.finanssivalvonta.fi/sv/rapportering).

11.2 Säkerställande av de rapporterade uppgifternas korrekthet

ANVISNING (styckena 9–10)

- (9) Finansinspektionen rekommenderar att företaget under tillsyn utarbetar en redogörelse för att de uppgifter som rapporterats med stöd av dessa föreskrifter och anvisningar är riktiga.

⁶⁰ Finanssektorns och försäkringssektorns rapporteringsskarta finns på Finansinspektionens webbplats (www.finanssivalvonta.fi/sv/rapportering).

Redogörelsen ska dateras och undertecknas av både rapportören och den som verifierar uppgifterna. Företaget under tillsyn ska spara den undertecknade rapporten och på begäran visa upp den för Finansinspektionen. Företaget under tillsyn ska utarbeta redogörelsen i samband med den första rapporten och alltid uppdatera den när den beskrivna processen eller de ansvariga personerna ändras.

- (10) Finansinspektionen rekommenderar att när den redogörelse som nämns i stycke 9 iakttas de anvisningar som finns på Finansinspektionens webbplats (www.finanssivalvonta.fi/sv/rapportering).

12 Upphävda föreskrifter och anvisningar

Genom dessa föreskrifter och anvisningar har upphävts Finansinspektionens följande föreskrifter och anvisningar samt ställningstaganden:

- Standard 2.4 Kundkännedom – åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
- Föreskrifter och anvisningar 7/2021 Riskfaktorer avseende penningtvätt och finansiering av terrorism
- Finansinspektionens ställningstagande om uppgifter för kundkännedom och bankernas förfaranden (3/2016).
- Finansinspektionens ställningstagande om förenklade åtgärder för kundkontroll vad gäller väglag och delägarlag som förvaltar samfälliga vattenområden (27/2020).